

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 15

2011

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 125
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta: PKO BP SA X Oddział Warszawa
12 1020 1013 0000 0602 0116 4359
**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD
APELUJĄ O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK**

Biuletyn redaguje: Michał Zwierzykowski
e-mail: mzwi@amu.edu.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

WSPOMNIENIA O ZMARŁYCH CZŁONKACH TOWARZYSTWA

Śp.

Profesor Piotr Żbikowski
(1 sierpnia 1935 – 20 stycznia 2011)

24 stycznia 2011 r. żegnaliśmy z wielkim bólem na cmentarzu we Włocławku profesora Piotra Żbikowskiego, naszego mistrza i serdecznego przyjaciela.

Profesor Piotr Żbikowski urodził się 1 sierpnia 1935 r. we Włocławku. Był absolwentem polonistyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Dyplom magistra filologii polskiej otrzymał w lubelskiej uczelni w roku 1956, następnie zaś pełnił obowiązki asystenta (1956–1958) i starszego asystenta (1958–1961) w Katedrze Historii Literatury Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Rozprawę doktorską, poświęconą twórczości poetyckiej Kajetana Koźmiana, Piotr Żbikowski przygotował pod kierunkiem prof. Juliusza Nowaka-Dłużewskiego w Uniwersytecie Warszawskim, tam też w 1972 r. uzyskał tytuł doktora nauk humanistycznych.

W roku 1966 podjął pracę w Zakładzie Literatury Polskiej WSP. W roku 1979 złożył zaś przed Radą Naukową Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie kolokwium habilitacyjne, na podstawie dysertacji *Doktryna estetycznoliteracka klasycyzmu postanisławowskiego*. Tytuł profesora nauk humanistycznych otrzymał Piotr Żbikowski w roku 1990, a na stanowisko profesora zwyczajnego w tej uczelni mianowany został z dniem 1 lipca 1995 r. W rzeszowskiej uczelni pracował do roku 2008. Przez wiele lat prof. Żbikowski kierował rzeszowską polonistyką. W latach 1980–1981 był kierownikiem Katedry Literatury i Języka Polskiego, z kolei w latach 1981–1984 kierował Instytutem Filologii Polskiej, ponownie objął funkcję dyrektora Instytutu w latach 1991–1993. W latach 1991–1993 sprawował funkcję prodziekana Wydziału Humanistycznego rzeszowskiej WSP. Przez 22 lata kierował Zakładem Literatury Staropolskiej i Polskiego Oświecenia.

Profesor Żbikowski był przede wszystkim badaczem i historykiem literatury polskiej, stąd warto przypomnieć jego dorobek naukowy. Można w nim wyróżnić trzy węzłowe problemy badawcze.

Pierwszy, związany z nazwiskiem Kajetana Koźmiana, bowiem kolejne lata wypełnione pracą badawczą wzbogacały portret, dotąd mało znanego reprezentanta klasycyzmu postanisławowskiego. Pokłósiem tego zainteresowania są takie prace, jak: *Kajetan Koźmian. Poeta i obywatel (1797–1814)*, Wrocław 1972, *Kajetan Koźmian. Szkic do portretu*, Rzeszów 1991, a także *Kostium antyczny z „Mowy Cenzora Katona” Kajetana Koźmiana*, Rzeszów 1998.

Drugi, wielce znaczący, problem badawczy skupia się wokół estetyki literackiej późnego oświecenia. Najpełniej został on podjęty w książce pt. *Klasycyzm postanisławowski. Doktryna estetycznoliteracka* (Warszawa 1984), wydanie drugie tej książki: *Klasycyzm postanisławowski. Zarys problematyki* (Warszawa 1999). Do tego nurtu problemowego przynależy także dwutomowa książka poświęcona więziennym poezjom Hugona Kołłątaja (*Insurekcja i upadek Rzeczypospolitej w poezjach więziennych Hugona Kołłątaja*, Rzeszów 1993 oraz *Poezje więzienne Hugona Kołłątaja. Studia i teksty*, Wrocław 1993).

Z kolei trzeci problem badawczy dotyczy zjawiska przełomu oświeceniowo-romantycznego w Polsce. W tym wypadku należy wskazać na przynajmniej dwie prace prof. Żbikowskiego: „...bolem śmiertelnym ściśnione mam serce...” *Rozpacz oświeconych. U źródeł przełomu w poezji polskiej w latach 1793–1805* (Wrocław 1998) oraz *W pierwszych latach narodowej niewoli. Schyłek polskiego oświecenia i zwiastuny romantyzmu* (Wrocław 2007).

Nie sposób wskazać wszystkich prac profesora, przypomnijmy jedynie, że twórca *Klasycyzmu postanisławowskiego* jest autorem ponad 160 publikacji naukowych, a także redaktorem 7 tomów prac zbiorowych. Wypada również wspomnieć, że ponad trzydzieści lat pracy zawodowej profesora wypełniała również dydaktyka. W czasie swojej pracy zawodowej profesor wypromował 10 doktorów nauk humanistycznych i ponad 400 magistrów filologii polskiej. Doczekał się też kilkorga uczniów. Profesor recenzował 9 prac doktorskich i 7 rozpraw habilitacyjnych.

Działalność naukowa prowadzona na wielu płaszczyznach przyniosła profesorowi liczne nagrody, aż sześciokrotnie otrzymywał naukową indywidualną nagrodę Ministra (1973, 1979, 1994, 1999, 2006 i 2008). Z kolei za dwutomową monografię poezji więziennych Hugona Kołłątaja Piotr Żbikowski uhonorowany został listem gratulacyjnym papieża Jana Pawła II (w roku 1993).

Profesor był także członkiem prestiżowych towarzystw i organizacji naukowych: Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej PAN (1982–1987,

1999–2002), Komisji Historycznoliterackiej PAN Oddział w Krakowie (1980–2002), Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem XVIII, Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza oraz Rzeszowskiego Towarzystwa Naukowego.

Znamienity humanista do końca swych dni prowadził badania naukowe, tym razem poświęcone zawartości prasy oraz czasopism warszawskich i wileńskich z początku XIX wieku. W pamięci swoich uczniów, wychowanków i przyjaciół zapisał się Profesor nie tylko jako wybitny badacz naszej literatury, ale również – czy raczej przede wszystkim – jako zacny człowiek.

[Magdalena Patro]

Śp.
Profesor Krystyna Zienkowska
(13 lutego 1929 – 23 stycznia 2011)

23 stycznia 2011 r. zmarła wybitna warszawska znawczyni dziejów Polski XVIII wieku, związana z Instytutem Historii Polskiej Akademii Nauk. Swoje życie naukowe poświęciła przede wszystkim czasom przełomu związanego z Sejmem Wielkim. Najważniejszym polem badawczym Krystyny Zienkowskiej stała się problematyka emancypacji mieszczaństwa, która właśnie podczas tego sejmku w szczególny sposób doszła do głosu. Plon Jej studiów stanowiła solidna monografia *Sławetni i urodzeni. Ruch polityczny mieszczaństwa w dobie Sejmu Czteroletniego* (Warszawa 1976). Z tego nurtu badań wywodzi się również biografia prezydenta Warszawy Jana Dekerta (Warszawa 1982). Biografistyka była bodaj ulubionym gatunkiem dziejopisarstwu uprawianym przez Krystynę Zienkowską, debiutowała bowiem w roku 1968 książką o twardegołowym, a zarazem przedsiębiorczym kasztelanie łukowskim Jacku Jezierskim. Największą poczytność zapewniła Jej natomiast biografia Stanisława Augusta, opublikowana po raz pierwszy w roku 1998, wznowiona w 2004 w znanej serii biograficznej Ossolineum.

Krystyna Zienkowska była jednym z Członków Założycieli Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym – Członkowie i Władze Towarzystwa żegnają Ją z wielkim żalem.

[Piotr Ugniewski]

Śp.
Profesor Janusz Maciejewski
(2 czerwca 1930 — 9 lutego 2011)

Profesor Janusz Maciejewski należał do tego pokolenia polskich ludzi nauki, któremu historia i polityka jakże długo nie oszczędzała najdotkliwszych przeszkód w zdobywaniu wykształcenia, w pracy literackiej i w karierze akademickiej. W rodzinnej Łodzi uczęszczał na tajne okupacyjne komplety (maturę zdał tam już po wojnie, w roku 1949), potem uczestniczył w dyskusjach stołecznego Klubu Krzywego Koła, rozwiązanego przez władze w 1962 roku. Po niecałych dziesięciu latach dydaktyki został usunięty z Uniwersytetu Warszawskiego w konsekwencji ujęcia się za represjonowanymi w pamiętnym marcu 1968 roku, a także z kolegium redakcyjnego miesięcznika „Literatura”, w równie pamiętnym dla nowożytnej Polski roku 1976, kiedy to rozpoczął współpracę z Komitetem Obrony Robotników. W latach 1980–1993 należał do NSZZ „Solidarność”.

Naukowa i pozanaukowa sfera działań Profesora Maciejewskiego prowadziła dwiema równoległymi i krzyżującymi się ścieżkami postępowania, związanymi z Jego stałą wiarą w ludzi. Widział ich jako uczestników wspólnoty obywatelskiej, rozumujących w najróżniejszy sposób, często nieumotywowany i niepogłębiany, dlatego wymagających bardziej od nich rozumnego, cierpliwego i tolerancyjnego podejścia oraz skierowanych w ich kierunku działań edukacyjnych.

Stałemu podnoszeniu poziomu świadomości uczestników dwudziestowiecznej, już demokratycznej z ducha, „formacji kulturowej” inteligencji polskiej, Profesor poświęcił swój czas i umiejętności zatrudniony na bardzo wielu polach. Jako krytyk literacki debiutował w roku 1951 na łamach „Wsi”; od końca lat pięćdziesiątych do końca siedemdziesiątych ogłaszał analizy głównie poezji współczesnej w czasopismach „Nowa Kultura”, „Twórczość”, „Współczesność”, „Tygodnik Kulturalny”, „Odra” (cykl *Mój wiersz*). Prowadził działy krytyki w „Miesięczniku Literackim” (1966–1967) i „Literatury”. Tej samej dziedziny dotyczyła działalność Janusza Maciejewskiego od 1967 roku jako aktywnego członka Związku Literatów Polskich, gdzie w latach 1978–1983 przewodniczył Klubowi Krytyki Literackiej, oraz Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza, w którego ramach między innymi kierował w latach 1985–1990 Komisją Krytyki Literackiej. Od roku 1974 był też członkiem polskiego PEN-Clubu (i jego prezesem w latach 1991–2001); od 1983 roku dzia-

łał w nieuznawanym przez władze stanu wojennego podziemnym Związku Literatów Polskich, a w 1989 należał do założycieli Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Jako dydaktyk akademicki w latach 1970–1976 prowadził zajęcia z historii i socjologii literatury (zarówno oświeceniowej i pozytywistycznej, jak i współczesnej) na „pierwszym macierzystym” (studia polonistyczne w latach 1949–1952) Uniwersytecie Łódzkim, w latach 1976–1977 w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Siedlcach i Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Warszawie (1977–1982), a także ponownie na „drugim macierzystym” (magisterium w roku 1954) Uniwersytecie Warszawskim, przywrócony do pracy w 1980 roku; w ostatnich latach wykładał także w warszawskiej Szkole Wyższej Psychologii Społecznej.

W roku 1952 rozpoczął się Jego związek z Instytutem Badań Literackich PAN, gdzie doktoryzował się w roku 1965. Tam znalazł oparcie w roku 1969, po usunięciu z UW. Habilitował się w roku 1977 i objął docenturę w roku 1980. W roku 1981 stworzył pracownię pozytywistyczną, kierując nią przez dekadę (od roku 1990 jako profesor nadzwyczajny, a 1995 — zwyczajny) i do końca uczestnicząc w jej przedsięwzięciach, zaś w roku 2000 zorganizował i nazwał ukutym przez siebie terminem Zespół Badań Obszarów Trzecich Literatury.

Janusz Maciejewski był też pomysłodawcą utworzenia w 1996 roku Komisji Edytorskiej Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza, płaszczyzny wymiany doświadczeń warsztatowych, przeglądu osiągnięć i działań naukowych w tej dziedzinie oraz platformy formułowania postulatów środowiska kierowanych pod adresem instancji zawiadujących kulturą. Właśnie z prac edytorskich dotyczących piśmiennictwa barskiego (na których kanwie w roku 1976 opublikował antologię w ossolińskiej serii „Biblioteka Narodowa”, a w latach 2005–2009 sfinalizował czterotomową edycję całościową), w sumie przez półwiecze wyrosło, ulokowane od roku 1992 w strukturze Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, organizacyjne zaplecze badań w formie kierowanej przez Niego Pracowni Literatury Okolicznościowej i Użytkowej.

W łonie tej Pracowni przybrało też kształt ambitne przedsięwzięcie czasopiśmiennicze: rocznik „Napis” poświęcony literaturze okolicznościowej i użytkowej, od 1994 roku stanowiący nie tylko miejsce publikacji materiałów i rozpraw, lecz i katalizator nowych poszukiwań tematycznych.

Dorobek Janusza Maciejewskiego obejmuje w zakresie badań nad oświeceniem głównie prace ujęte w tomach autorskich *Dylematy wolności. Zmierzch sarmatyzmu i początki Oświecenia w Polsce* (1994), *Obszary i konteksty literatury* (1998) i zbiorowym: *Kazimierz Pułaski w polskiej i amerykańskiej świadomości* (1998), a zwłaszcza wymienianą już pominikową edycję *Literatury konfederacji barskiej*. Do tego jednak należałoby koniecznie dodać wartości niewymierne: głębokie skutki Jego długoletnich działań formacyjnych, trwające w pamięci i w realizowanej postawie zawodowej licznych roczników Jego studentów, magistrantów, doktorantów, współredaktorów i współedytorów.

Janusz Maciejewski, powściągliwy w opiniach personalnych i nieskory do uzewnętrzniania emocji człowiek oświecenia *par excellence*, miał tym samym niezbędne predyspozycje do także innego niż naukowe badania nad „wiekiem światła”, wymagającego doskonałej konsekwencji w osobistym praktykowaniu najwyższych standardów moralnych, kulturowania wzniosłego posłannictwa zakorzenionego w tamtej epoce, a skierowanego wzwyż ku wartościom ogólnoludzkim z zabarwieniem metafizycznym — jako inicjowany w roku 1972 wolnomularz, zabiegający o instytucjonalne odrodzenie masonerii polskiej, uczestniczący na różnych szczeblach urzędów brackich w pracach Łoży Matki „Kopernik”, w latach 1994–1999 Wielki Mistrz, a następnie Wielki Mistrz Honorowy Wielkiej Łoży Narodowej Polski.

Był mistrzem i autorytetem również dla tych „profanów”, którzy nie dzielili z Nim wolnomularskiego wtajemniczenia, za to mieli możliwość „w świecie” nabywać od Niego wiedzę o literaturze w szerokim wymiarze społecznym, doskonalić zdolności dydaktyczne, nabierać wprawy w rzemiośle edytorskim i rozwijać umiejętność kierowania dyskusjami — a w tym Profesor czuł się w swoim żywiole (tak właśnie: *Żywiół słowa. Literatura i jej formy mówione* — zatytułowana została książka z roku 2007 pod Jego redakcją).

[Jacek Wójcicki]

Śp.
Janina Pawłowiczowa
(zm. 13 kwietnia 2011)

13 kwietnia 2011 r. zmarła dr Janina Pawłowiczowa, wieloletni pracownik naukowy Instytutu Badań Literackich PAN, członek wrocławskiej, a następnie warszawskiej Pracowni Literatury Oświecenia, badaczka dziejów dramatu i teatru XVIII wieku, autorka cennych prac z tej dziedziny. Wniosła istotny wkład do wiedzy o epoce również jako wydawca naukowy dzieł dramatycznych tego czasu, a przede wszystkim jako edytor fundamentalnego, krytycznego wydania dramatów Franciszka Zabłockiego „Teatr Franciszka Zabłockiego”, t. 1–5, Wrocław 1994–1996. Jej prace stanowią ważną i trwałą część dorobku środowiska badaczy oświecenia.

[Teresa Kostkiewiczowa]

Zebranie Członków
POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ
NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM
20 października 2010 r. w Instytucie Historycznym UW

W dniu 20 października 2010 r. w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, o godz. 10.15, w drugim terminie (po braku quorum w pierwszym terminie) odbyło się zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, w którym wzięło udział 29 osób. Zebranie otworzyła i objęła przewodniczenie Prezes Towarzystwa, Teresa Kostkiewiczowa. Pierwszym punktem zebrania był wykład okolicznościowy na temat „Krytyczni spadkobiercy oświecenia: Germaine de Staël, Benjamin Constant i grupa Coppet”, który wygłosił prof. François Rosset. Po zakończeniu wykładu odbyła się dyskusja nad jego tezami, w której udział wzięli Bronisław Treger, Zofia Zielińska, Izabella Zatorska oraz Kazimierz Puchowski.

Po zakończeniu części naukowej zebrania Przewodnicząca poprosiła o zgłaszanie propozycji zmian w przewidzianym porządku obrad oraz uwag do protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania Członków. Z powodu braku propozycji i uwag przystąpiono do realizacji kolejnego punktu. Przewodnicząca poprosiła Sekretarza Gene-

ralnego Towarzystwa, Michała Zwierzykowskiego o przedstawienie sprawozdania Zarządu za miniony rok sprawozdawczy działalności Towarzystwa.

W okresie sprawozdawczym Zarząd PTBnWO zebrał się trzykrotnie, w dniach 24 marca, 31 maja i 6 października 2010 r. W ostatnim roku zmarło dwoje Członków Towarzystwa – prof. Juliusz Bardach oraz prof. Teresa Zielińska. Przyjęto kandydatury członkowskie Bernadetty Manyś, Magdaleny Bober-Jankowskiej, Wojciecha Kędera, Igora Krywoszei, Anny Mosingiewicz, Ewy Tacki, Klaudii Sochy, Filipa Wolańskiego i Ewy Zielaskowskiej. Towarzystwo liczy 185 Członków i 2 Członków Honorowych. Kontynuowano prace nad organizacją II Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku w Krakowie, m.in. ustalono tematy sekcji, rozesłano pierwsze pismo okólne. Ukazał się kolejny, 14 numer Biuletynu Towarzystwa – niestety nie wszyscy Członkowie nadsyłają informacje na temat swojej działalności. Trwają prace nad skanowaniem archiwalnych numerów Biuletynu, a w dalszej kolejności zostanie scalona zawarta w nich bibliografia prac zgłoszonych przez Członków. Rozesłano zaproszenia do rejestracji i umieszczania informacji o prowadzonych badaniach na stronie internetowej Międzynarodowego Towarzystwa – odpowiedziało na nie zaledwie 8 osób. Podjęto starania o wpisanie przynajmniej nazwisk oraz dostępnych adresów mailowych. Zarząd na bieżąco słuchał informacji na temat działalności Międzynarodowego Towarzystwa – w tym zakresie podjęto decyzję w sprawie opłacenia bieżących składek członkowskich. Działania Zarządu zmierzające do poprawy sytuacji finansowej Towarzystwa przyniosły połowiczne efekty. Kilkunastu Członków wpłaciło wiele zaległych składek, ale spora grupa nadal zalega znaczną kwotę. W związku z powyższym Zarząd, działając w zgodzie ze Statutem (par. 15) wytypował grupę 15 Członków proponowanych Walnemu Zgromadzeniu do usunięcia z powodu nieopłacania składek.

Jako kolejny głos zabrał Skarbnik Towarzystwa, Piotr Ugniewski, który przedstawił krótką informację na temat stanu finansów. Po zakończeniu części sprawozdawczej Przewodnicząca zaproponowała głosowanie nad przyjęciem sprawozdań. W ich wyniku oba sprawozdania zostały przyjęte jednogłośnie. Na wniosek Przewodniczącej przeprowadzono także głosowanie w sprawie proponowanego przez Zarząd usunięcia 15 Członków zalegających z dużą liczbą składek. W wyniku głosowania (17 głosów za, 1 przeciw, 4 wstrzymujące) Walne Zebranie podjęło uchwałę o usunięciu Członków niepłacą-

cych składek, jednocześnie upoważniło Zarząd do przychylnego traktowania próśb o przywrócenie członkostwa, po uprzednim opłaceniu zaległych należności.

Następnie udzielono głosu Wiceprezes Towarzystwa, Annie Grześkowiak-Krwawicz, która przedstawiła sprawozdanie z działalności struktur międzynarodowych Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (zob. niżej). Poinformowała także zebranych o przygotowanej nowej stronie internetowej Towarzystwa Międzynarodowego, o zbliżających się wyborach władz tegoż Towarzystwa, a także o przyszłorocznym Kongresie w Grazu. Sprawozdanie przedstawił również Jerzy Dygdała, Przewodniczący Komisji Wydawniczej, informując o działalności wydawniczej Towarzystwa i planowanych kolejnych tomach w serii „Biblioteka Badań nad Wiekiem XVIII”. W 2010 r. ukazał się 4 tom tej serii, książka Moniki Wyszomirskiej „Między obroną wolności a naprawą państwa. Rzeczpospolita jako przedmiot polemik politycznych w dobie panowania Augusta III (1734–1763)”. Kolejnym tomem będą materiały ze zorganizowanej przez Towarzystwo w 2009 r. sesji „Przyjemność w kulturze epoki Rozumu”. W dalszej kolejności planowane są książki poświęcone korespondencji radziwiłłowskich urzędników (Jerzy Dygdała) oraz funkcjonowaniu poczty królewskiej za panowania Stanisława Augusta (Rafał Zgorzelski). Swoje wystąpienie zakończył tradycyjnym apelem o zgłaszanie przez Członków propozycji nowych publikacji.

Jako kolejny głos zabrał Marek Dębowski, który poinformował zebranych o postępach w pracach nad organizacją II Kongresu Badaczy Wieku Osiemnastego w Krakowie, planowanego na 19–22 października 2011 r. Wstępnie zaplanowano przyjęcie 60 referatów w 9 sekcjach — referaty nie powinny przekraczać 20 minut. Przekazał także szereg szczegółów dotyczących zakwaterowania gości i finansowania Kongresu.

Na koniec Przewodnicząca Zebrania poprosiła o zgłaszanie wolnych wniosków. Jako pierwszy głos zabrał Bronisław Treger, który zapytał o możliwość wyraźniejszego zaznaczania na publikacjach wspieranych przez Towarzystwo jego udziału. Przewodnicząca wyjaśniła, że głos decydujący w tej sprawie ma wydawca, który ponosi wszystkie koszty wydania i to z nim trzeba uzgadniać sposób oraz miejsce wzmianki o patronacie Towarzystwa. Jako kolejny głos zabrał Kazimierz Puchowski, który zaapelował o terminowe regulowanie składek członkowskich, najlepiej na początku każdego roku.

Tomasz Chachulski zaproponował, aby w kolejnym Biuletynie zamieścić wyraźny apel o wpłatę składek. Profesor François Rosset przedstawił informację o działalności Szwajcarskiego Towarzystwa Badaczy Wieku Osiemnastego i wydawanym przez nie Biuletynie, który od bieżącego roku został przekształcony w obszerny Rocznik. Jednocześnie zaapelował o zapoznanie się z nim.

Po zakończeniu wolnych głosów Przewodnicząca Zebrania Teresa Kostkiewiczowa zamknęła obrady i pożegnała uczestników.

protokółował

Michał Zwierzykowski

Sekretarz Generalny Towarzystwa

**Sprawozdanie z obrad Komitetu Wykonawczego
International Society for Eighteenth-Century Studies /
Société International d'Etude du Dix-huiti me Si cle
Kolding, 26 sierpnia 2010 r.**

Gospodarzem spotkania było Duńskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Dyskusję zdominowały dwie kwestie – strona internetowa ISECS i Repertorium elektroniczne oraz zbliżający się Kongres Badaczy Wieku XVIII.

Dzięki pracy kolegów kanadyjskich, a szczególnie Pascala Bastien z Université des Trois Rivi res powstała nowa, dobrze redagowana i stale aktualizowana strona Towarzystwa. Istnieje moŹliwość umieszczenia na niej takŹe informacji o działalności Towarzystw narodowych. Coraz lepiej opracowane jest teŹ elektroniczne Repertorium badaczy wieku XVIII. W tym ostatnim wypadku wiele zaleŹy jednak bepośrednio od członków Towarzystw narodowych, poniewaŹ dane do Repertorium moŹna wprowadza  wy lacznie samemu (**adres elektroniczny: <http://www.isecs.org/isecs-direct>**). Sekretarz Generalny naszego Towarzystwa moŹgł (i wprowadzi ) jedynie nazwiska jego członków, wszelkie pozostałe dane trzeba uzupe ni c osobiście.

Koledzy austriaccy przedstawili stan przygotowa n do Kongresu planowanego na 25–29 lipca w Graz. Tym razem Kongres ma mieć dwa tematy wiodące: *Time in the Age of the Enlightenment: Situating the Present, Imagining the Future* oraz *Central and Eastern Europe during the Enlightenment*. Sporo uwagi poświęcono kwestiom finansowym,

w tym możliwości wsparcia dla młodych badaczy. Powołano komitet stypendialny, przeznaczając na stypendia sumę 36 tys. funtów. Kongresowi będzie towarzyszyło seminarium dla młodszych badaczy (ze stopniem doktora, ale nie dłużej niż 6 lat od jego uzyskania). Jego tematem będzie: *Providing for the Future: Theory and Practice in the Eighteenth Century*. Następne spotkanie młodszych badaczy odbędzie się w roku 2012 w Indiana University Bloomington pod hasłem: *Enlightenment liberty / Lumières et Liberté*.

Kolejną kwestią omawianą na spotkaniu były zbliżające się wybory do władz ISECS. Na prezesa kandyduje Marc-André Bernier (Kanada). Pełna lista kandydatów znajduje się na stronie ISECS.

Następne spotkanie Komitetu odbędzie się przy okazji Kongresu, w lipcu 2011 w Graz.

[Anna Grześkowiak-Krwawicz]

Nowi Członkowie PTBnWO

Przemysław Faryś
Anita Fura
Izabela Gawrońska-Meler
Aleksandra Janiszewska
Jolanta Kowal
Krzysztof Kurek
Katarzyna Lisiecka
Anna Łysiak-Łątkowska
Joanna Maciulewicz
Magdalena Patro
Wojciech Sajkowski
Joanna Szpendowska
Stiapan Zakharkievich

PRACE OPUBLIKOWANE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W ROKU 2010

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się
do wieku XVIII i początków wieku XIX)

KSIĄŻKI

**Książki wydane pod patronatem Polskiego Towarzystwa
Badań nad Wiekiem Osiemnastym**

Komisja Wydawnicza zaprasza do składania propozycji publikacji
w ramach Studiów i Źródeł „Biblioteki Badań
nad Wiekiem Osiemnastym”.

Pozostałe książki

Andrzej Betlej

– *SIBI, DEO, POSTERITATI. Jabłonowscy a sztuka w XVIII wieku*, Kraków 2010, Wydawnictwo Societas Vistulana, ss. 450.

Małgorzata Czerniakowska

– *Jan Heweliusz i Towarzystwo Królewskie w Londynie [Joannes Hevelius and The Royal Society of London]*, Gdańsk–Pruszcz Gdański 2010, Wydawnictwo Jasne, ss. 40.

Halina Czernianin

– [wspólnie z Wiktorem Czernianinem], *Wokół Tygodnika Wileńskiego 1815–1822. Studia i szkice*, Wrocław 2010, Wydawnictwo ATUT, ss. 215.

Adam Danilczyk

– *W kręgu Afery Dogrumowej. Sejm 1786*, Warszawa 2010, Wydawnictwo Neriton, ss. 218.

Maciej Forycki

– *Chorografia Rzeczypospolitej szlacheckiej w „Encyklopedii” Diderota i d’Alemberta*, Poznań 2010, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 332.

Karin Friedrich

- [wspólnie z Sarą Smart], *The Cultivation of Monarchy and the Rise of Berlin: Brandenburg-Prussia 1700*, London 2010, Ashgate, ss. 438.

Krzysztof Gombin

- *Inicjatywy artystyczne Eustachego Potockiego*, Lublin 2009 [druk 2010], Towarzystwo Naukowe KUL, ss. 294.

Władysław Konopczyński

- *Pierwszy rozbiór Polski*, red., wstęp, indeksy Z. Zielińska, Kraków 2010, Wydawnictwo „Arcana”, ss. LXI, 342.

Teresa Kostkiewiczowa

- *Z oddali i z bliska. Studia o wieku oświecenia*, Warszawa 2010, Wydawnictwo Neriton, ss. 437.

Wojciech Piotrowski

- *Słownik elit dawnych ziem wschodniej Rzeczypospolitej (1700–1900)*, wstęp, opracowanie i redakcja W. Piotrowski, t. 1: A–H, Łódź 2010, Wydawnictwo ASTRA, ss. 435.

Michał Zwierzykowski

- *Samorząd sejmikowy województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732*, Poznań 2010, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 443.

PRACE ZBIOROWE

- *Citizenship and Identity in a Multi-National Commonwealth. Poland–Lithuania in Context, 1550–1750*, red. C. Friedrich, B.M. Pendzich, Leiden 2009.
- *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Franciszek Dionizy Kniaźnin*, red. B. Mazurkova, T. Chachulski, Warszawa–Katowice 2010, Wydawnictwo IBL PAN, ss. 91 [edycja wierszy].
- *Czytanie Kniaźnina*, red. B. Mazurkova, T. Chachulski, Warszawa 2010, Wydawnictwo IBL PAN, ss. 509.
- *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Wilno 2010, Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, ss. 472.
- *Les Polonais en France. Bio-bibliographie provisoire*, [seconde édition,

- revue et augmentée], oprac. M. Kamecka, I. Zatorska, Łask k. Pruszkowa 2009, LEKSEM [druk 2010].
- *W kregu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Józef Feldman – Emanuel Rostworowski – Jerzy Michalski*, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010.
 - *Zeszyty Staszicowskie*, z. 7, Piła 2010, Muzeum Stanisława Staszica, ss. 364, il.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- Jędrzej Świdorski, *Utwory poetyckie. Antologia*, wybór, oprac., wstęp R. Dąbrowski, Kraków 2010, Księgarnia Akademicka, ss. 262.
- Julien Offray de La Mettrie, *Dzieła filozoficzne*, przekład, wprowadzenie i przypisy M. Skrzypek, Warszawa 2010, Wydawnictwo IFiS PAN, ss. VIII–XC, 617.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wybór erotyków*, wstęp M. Pawłata, oprac. tekstów M. Pawłata, A. Strożek, B. Wolska, wyd. 2 przejrzane i poprawione, Łódź 2010, Wyd. Katedra Edytorstwa UŁ; tom III serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”; [opracowanie tekstów i redakcja naukowa B. Wolska, wspólnie z A. Petlak].
- Franciszek Zabłocki, *Wybór poezji*, wstęp M. Szymor-Rólczak, oprac. tekstów M. Szymor-Rólczak, B. Wolska, Łódź 2010, Wyd. Katedra Edytorstwa UŁ; tom IV serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”; [opracowanie tekstów i redakcja naukowa B. Wolska, wspólnie z A. Petlak].
- *Setnik bajek Ignacego Krasickiego. W świecie sentencji*, wybór i oprac. K. Stasiewicz, Olsztyn 2010, Wydawnictwo Elset, ss. 160.

ARTYKUŁY

Alina Aleksandrowicz

- *Odblask Kresów w życiu i twórczości prof. dr hab. Danuty Paluchowskiej*, [w:] *Mistrzowie. Poznawać (więc kochać!). O Danucie Paluchowskiej*, red. A. Seweryn, D. Seweryn, Lublin 2010, s. 127–134.
- *Niezwykła podróż Marii z książąt Czartoryskich do Włoch (1816–1818). Wśród grobów, pamiątek i ruin*, [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie*, t. 1: *Ziemianie w podróży*, red. H. Łaskiewicz, Lublin 2010, s. 81–94.

- *Tajna poczta (pre)romantyków*, [w:] *Śladami romantyków. Profesorowi Zbigniewowi Sudolskiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. E. Kasperski, A. Kryowski, Warszawa 2010, s. 127–139.

Andrzej Betlej

- *Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy w Uściu Zielonym*, [w:] *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. J.K. Ostrowski, cz. 1: *Kościóły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 18, Kraków 2010, s. 295–312.
- *Pan du Defiles inżynier i katafalk Anny z Sanguszków Jabłonowskiej. Przyczynek do dziejów sztuki na kresach*, [w:] *Studia nad sztuką renesansu i baroku*, t. 10, red. I. Rolska, Lublin 2010, s. 403–434.
- *Osiński Antoni*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. 14, Lublin 2010, s. 352.
- *Haltman Walenty*, [w:] *Allgemeines Künstler-Lexikon. Die bildenden Künstler aller Zeit und Völker*, t. 68, Monachium–Lipsk–Londyn 2010, s. 303.

Marek Blaszkę

- *Hugona Kołtątaja koncepcja religii naturalnej. Francuska wersja „Porządku fizyczno-moralnego”*, *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej*, 54 (2009) [druk 2010], s. 39–51.
- *Sylwetka człowieka i obywatela w podręcznikach Komisji Edukacji Narodowej Antoniego Popławskiego „O rozporządzeniu i wydoskonaleniu edukacji obywatelskiej projekt ...”*, *Zamojskie Studia i Materiały*, 11 (2009), z. 3 (30) [druk 2010], s. 69–81.
- *Jana Henryka Pestalozziego kształtowanie człowieka moralnego na podstawie jego dzieła „Moje badania nad udziałem natury w rozwoju rodzaju ludzkiego”*, *Zamojskie Studia i Materiały*, 9 (2007), z. 4 (25) [druk 2010], s. 65–71.

Regina Bochenek-Franczakowa

- *Samotność emigrantów (Sénac de Meilhan, „L’Émigré”, 1797)*, [w:] *Motywy samotności w dawnych literaturach romańskich (średniowiecze – oświecenie)*, red. D. Szelięa, E.D. Żółkiewska, Warszawa 2010, s. 210–218.

Richard Butterwick

- *Catholicism and Enlightenment in Poland-Lithuania*, [w:] *A Companion to the Catholic Enlightenment in Europe*, red. U.L. Lehner, M. Printy, Leiden–Boston 2010, s. 297–358.

- *Dialog republikańizmu z liberalizmem. W związku z książką A. Grzeško-wiak-Krwawicz o idei wolności*, Kwartalnik Historyczny, 117 (2010), z. 1, s. 63–76.
- *How Catholic was the Grand Duchy of Lithuania in the Later Eighteenth Century*, *Central Europe*, 8 (2010), z. 2, s. 123–145.
- *Lawmaking in a Post-Composite State? The Polish-Lithuanian Commonwealth in the Eighteenth Century*, [w:] *The Eighteenth-Century Composite State: Representative Institutions in Ireland and Europe, 1689–1800*, red. D.W. Hayton, J. Bergin, J. Kelly, Basingstoke 2010, s. 221–243.
- *Finis Poloniae, Finis Lituaniae, Finis Reipublicae?*, [w:] *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos tradicija ir tautiniai naratyvai*, red. A. Bumblauskas, G. Potašenko, Wilno 2009 [druk 2010], s. 105–115.
- *Jak nie doszło do schizmy. Rzeczpospolita a Stolica Apostolska w czasie Sejmu Czteroletniego*, Kwartalnik Historyczny, 116 (2009), z. 3, s. 73–90.

Tomasz Chachulski

- *Czesław Zgorzelski — „Wśród gwiazd...”*, [w:] *Czytanie liryki po Zgorzelskim*, red. B. Kuczera-Chachulskam, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 97–107.
- *Na skraju puszczy... Nieznany list Franciszka Karpińskiego z roku 1810*, [w:] *Libris satiari nequeo. Oto książę jestem niesyty. Pamięci Ewy J. Głębickiej*, red. J. Partyka, A. Masłowska-Nowak, Warszawa 2010, s. 189–198.
- *Między „Krotofilami i miłostkami” a „Żalami Orfeusza nad Eurydyką”. „Z Anakreonta, sam do siebie”*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 102–114.

Marcin Cieński

- *Literatura w procesie transferu kulturowego między Polską a Niemcami w XVII i XVIII w.*, [w:] *Rzeczpospolita między okcydentalizmem a orientalizacją*, t. 2: *Przestrzeń wyobrażeń*, red. F. Wolański, R. Kołodziej, Toruń 2009 [druk 2010], s. 329–338.
- *Ignacy Krasicki o „przodkach poczciwych” w „Wojnie chocimskiej”*, [w:] *W kręgu Kaliope. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty. Prace ofiarowane Profesor Ludwice Ślękowej*, red. A. Oszczęda, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 156–166.
- *Das polnische Stereotyp des Deutschen im 17. um 18. Jahrhundert aus kulturgeschichtlicher Sicht. Einige Bemerkungen zum Thema*, [w:]

Frühneuzeitliche Stereotype: zur Produktivität und Restriktivität sozialer Vorstellungsmuster. V. Jahrestagung der Internationalen Andreas-Gryphius-Gesellschaft Wrocław 8. bis 11. Oktober 2008, red. M. Czarnecka, T. Borgstedt, T. Jabłecki, Berno 2010, s. 94–102.

- *Publiczność czytająca i media w Niemczech i Polsce w ostatniej dekadzie XVIII stulecia. Uwagi wstępne*, [w:] *W świecie myśli i wartości. Prace z historii literatury i kultury ofiarowane profesorowi Julianowi Maślance*, red. R. Dąbrowski, A. Waśko, Kraków 2010, s. 73–80.
- *Oświeceniowa humanitas. Tradycja, modernizacja, nowe wartości*, [w:] *Humanitas. Projekty antropologii humanistycznej*, cz. 1: *Paradygmaty – tradycje – profile historyczne*, red. A. Nowicka-Jeżowa, Warszawa 2009–2010, s. 445–476.

Barbara Czwórnóg-Jadczak

- *Wincenty Pol (1807–1872) i Franciszek Wężyk (1785–1862)*, [w:] *Wincentego Pola fascynacje literaturą i krajobrazem*, red. T. Piersiak, A. Timofiejew, Lublin 2010, s. 95–100.
- *Porwanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – relacja w „Monitorze”*, [w:] *Zbrodnie, sensacje i katastrofy w prasie polskiej*, red. K. Stępnik, M. Gabryś, Lublin 2010, s. 59–67.
- *„Chleb macierzysty” i „Własność wspólna”. O „Reducie Ordonu” Adama Mickiewicza*, [w:] *Horyzonty polonistyki. W kręgu edukacji języka i kultury. Księga dedykowana Profesor Barbarze Myndzik*, red. M. Karwatowska, M. Latoch-Zielińska, I. Morawska, Lublin 2010, s. 281–287.

Ewa Danowska

- *„Dziennik Handlowy” (1786–1793) w świetle literatury przedmiotowej*, *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, 12 (2009), z. 2 (24) [druk 2010], s. 89–106.
- *O życiu doczesnym i sprawach ostatecznych Molitora*, „*Kraków*”. Miesięcznik społeczno-kulturalny, nr 5 (67), maj 2010, s. 78–79.
- *O sprawach doczesnych i rzeczach ostatecznych Franciszka Ignacego Molitora*, *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, 55 (2010), s. 63–78.
- *Rec. z: Andrzej Szmyt, Gimnazjum i Liceum Wołyńskie w Krzemieńcu w systemie oświaty Wileńskiego Okręgu Naukowego w latach 1805–1833*, Olsztyn 2009 — *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, folia 66, *Studia Historica VIII* (2009).

Roman Dąbrowski

- „Pieśni dla żołnierzy wojsk polskich” Hiacynta Jabłońskiego — świadectwo historyczne i cykl poetycki, [w:] *W świecie myśli i wartości. Prace z historii literatury i kultury ofiarowane Profesorowi Julianowi Maślance*, red. R. Dąbrowski, A. Waško, Kraków 2010, s. 81–94.
- *Postacie i funkcje porównania homeryckiego w oświeceniowej epice heroicznej i komicznej*, [w:] *W kręgu Kaliope. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty. Prace ofiarowane Profesor Ludwice Ślękowej*, red. A. Oszczędą, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 135–150.
- „I Cygan czasem może być pocziwy”. O sentymentalnej postaci Cygana w polskim oświeceniu, [w:] *Etniczność — tożsamość — literatura. Zbiór studiów*, red. P. Bukowiec, D. Siwor, Kraków 2010, s. 68–86.
- *Problemy z formą gatunkową poematu o powietrznej „bani”*. „Balon, czyli Wieczory puławskie. Poema w dziesięciu pieśniach”, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 193–212.

Marek Dębowski

- *Oryginalność „Fircyka w zalotach” Franciszka Zabłockiego*, [w:] *W świecie myśli i wartości* — księga jubileuszowa Juliana Maślanki, red. R. Dąbrowski, A. Waško, Kraków 2010.
- *Salle de lecture de Jean Potocki, vue par E. Murray*, [w:] *Jean Potocki ou le dédale des Lumières*, red. Fr. Rosset, D. Triaire, Montpellier 2010.
- *Zabawy przyjemne i pożyteczne w oświeczonej alkoWie*, [w:] *Przyjemność w kulturze epoki rozumu*, red. T. Kostkiewiczowa, Warszawa 2010.
- *Le début de la pensée subversive dans l’oeuvre de Potocki*, [w:] *Jean Potocki à nouveau, études réunies et présentées par É. Klene*, Amsterdam–Nowy Jork 2010.
- *La transition de l’opéra-comique à l’opéra national dans le théâtre polonais à la fin de l’époque des Lumières*, [w:] *Les relations Musique–Théâtre — du désir au modèle*, red. M. Plana i F. Sounac, Paryż 2010.
- *Rec. z: Barbara Judkowiak, Wzgardzony wielogłos. Kultura teatralna czasów saskich i jej tradycje*, Poznań 2007, ss. 304 — *Ruch Literacki*, 2008, nr 6.

Dariusz Dolański

- *Western European inspirations in the Polish historiography in the first half of the 18th century*, [w:] *Aufklärung und Kulturtransfer in Mittel- und Osteuropa*, red. A. Pufelska, I.M. D’Aprile, Hanower 2009, s. 251–265.

- *Monarchen und Historiographen in Polen von 16. bis zum 18. Jahrhundert, Historiographie an europäischen Höfen (16.–18. Jahrhundert)*, Zeitschrift für historische Forschung, 43 (2009), s. 177–191.
- *Edukacyjno-dydaktyczny wymiar „Nowych Aten” Benedykta Chmielowskiego*, [w:] *Ars Educandi. Źródła*, t. 1: *Studia z dziejów wychowania i kształcenia od średniowiecza do XIX wieku*, red. J. Gwioździk, P.P. Barczyk, Mysłowice 2009.

Dorota Dukwicz

- *Czy konfederacja barska była przyczyną pierwszego rozbioru Polski? (Rosja wobec Rzeczypospolitej w latach 1769–1771)*, [w:] *Konfederacja barska Jej konteksty i tradycje*, red. A. Danilczyk, A. Buchmann, Warszawa 2010, s. 103–116.
- *Sekretne wydatki rosyjskiej ambasady w Warszawie w latach 1772–1790*, [w:] *Gospodarka, społeczeństwo, kultura w dziejach nowożytnych. Studia ofiarowane Pani Profesor Marii Boguckiej*, red. A. Karpiński, E. Opaliński, T. Wiślicz, Warszawa 2010, s. 449–465.
- *Kilka słów na temat historiografii pierwszego rozbioru*, [w:] W. Konopczyński, *Pierwszy rozbiór Polski*, Warszawa 2010, s. XLVII–LI.

Jerzy Dygdała

- *Rywalizacja dwóch dyplomatów cesarskiego i francuskiego w Polsce 1733 roku — Heinrich Wilhelm von Wilczek i Antoine-Felix de Monti*, [w:] *Polska wobec wielkich konfliktów w Europie nowożytnej. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV–XVIII wieku*, red. R. Skowron, Kraków 2009 [druk 2010], s. 495–512.
- *Rola sejmików Prus Królewskich w systemie administracyjno-skarbowym prowincji po reformach Sejmu Niemego z 1717 roku*, [w:] *Szlachta europejska w strukturach lokalnych XVI–XVIII wieku*, red. M. Konopnicka, J. Kuczer, W. Strzyżewski, Zielona Góra 2010, s. 165–190.
- *Nowe pałace dwóch podskarbich wielkich koronnych z doby saskiej Jana Jerzego Przebendowskiego i Jana Ansgarego Czapskiego jako symbole awansu społecznego*, [w:] *Dom, majątek, klient, służa. Manifestacja pozycji elit w przestrzeni materialnej i społecznej (XIII–XIX wiek)*, red. M.R. Pauk, M. Saczyńska, Warszawa 2010, s. 179–200.
- *U początków „czarnej legendy” czasów saskich*, *Czasy Nowożytne*, 23 (2010), s. 63–84.
- *Mieszczanin szlachcicem, a nawet starostą. Kariera konsyliarza Karola Schmidta w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej*, [w:] *Człowiek w tea-*

trze świata. *Studia o historii i kulturze. Księga jubileuszowa ku czci Profesora Stanisława Grzybowskiego*, red. B. Popiołek, Kraków 2010.

Maciej Forycki

- *Emanuela Rostworowskiego badania nad polonikami Woltera*, [w:] *W kregu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku*. Józef Feldman – Emanuel Rostworowski – Jerzy Michalski, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 57–66.
- *Oreże polskie w „Encyklopedii” Diderota i d’Alemberta*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Wielkie bitwy*, red. S. Achremczyk, Olsztyn 2010, s. 49–57.
- *Szlachta polska a europejska w „Encyklopedii” Diderota i d’Alemberta*, [w:] *Szlachta europejska w strukturach lokalnych XVI–XVIII wieku*, red. M. Konopnicka, J. Kuczer, W. Strzyżewski, Zielona Góra 2010, s. 211–218.

Carin Friedrich

- *Zwischen Ost und West. Kultur und Politik in Preußen Königlich-Polnischen Anteils im Zeitalter der Aufklärung*, [w:] *Die Geschichte der Musikkultur in Danzig und Westpreußen. Perspektiven einer transnationalen Forschung. The History of Music Culture in Gdansk and West Prussia. Prospects of Transnational Research*, red. E. Fischer, Stuttgart 2010, s. 187–209.

Krzysztof Gombin

- *„Ratusz inszą dyspozycją proprio sumpto Jmci Pana Marszałka znayduie się reparowany y ozdobiony”. Trybunał Koronny w osiemnastowiecznych dekoracjach okazjonalnych*, [w:] *Studia nad sztuką renesansu i baroku*, red. I. Rolska-Boruch, t. 10, Lublin 2010, s. 335–350.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *Citizen, Fatherland, and Patriotism in the Political Discourse of the Polish-Lithuanian Commonwealth*, [w:] *Whose Love of Which Country? Composite States, National Histories and Patriotic Discourses in Early Modern East Central Europe*, wyd. B. Trencsényi, M. Zászkaliczky, Leiden–Boston 2010, s. 255–284.
- *„Przyszłam do Polski z Lechem...” Konfederaci barscy a polska tradycja wolności*, [w:] *Konfederacja Barska, jej konteksty i tradycje*, red. A. Buchmann, A. Danilczyk, Warszawa 2010, s. 237–254.

- „Dzisiaj w całej Europie rzeczompospolitym utrzymać się trudno jest”. *Obraz Holandii w polskim piśmiennictwie politycznym XVIII w.*, [w:] *O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane Profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięciolecie pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*, Białystok–Katowice 2010, t. 1, s. 469–477.
- *Polskie poglądy na monarchie europejskie*, [w:] *Rozkwit i upadek I Rzeczypospolitej*, red. R. Butterwick, przekł. D. Kuczyńska-Szymala, Warszawa 2010, s. 149–165 [przekł. z angielskiego].
- *Jerzy Michalski jako badacz polskiej myśli politycznej XVIII wieku*, [w:] *W kręgu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Józef Feldman – Emanuel Rostworowski – Jerzy Michalski*, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 79–88.

Lucyna Harc

- *Johann Gottlob Worbs (1760–1833). Theologe und Geschichtsschreiber*, [w:] *Hereditas culturalis Soraviensis. Beiträge zur Geschichte der Stadt Sorau und zu ihrer Kultur*, red. E. Białek, Ł. Bieniasz, Drezno 2010, s. 203–222; (Beihefte zum Orbis Linguarum, Bd. 95).
- *O motywach podejmowania badań nad historią Śląska (na przykładach wybranych dzieł wydanych w XVIII w.)*, [w:] *Klio viae et India. Opuscula Marco Cetwiński de dicta*, red. A. Odrzywolska-Kidawa, Warszawa 2010, s. 197–206.
- *Portret Ślązaków własnym i obcym piórem skreślony w drugiej połowie XVIII wieku*, [w:] *Ślązacy w oczach własnych i obcych*, red. A. Barciak, Katowice–Zabrze 2010, s. 187–198.

Danuta Hombek

- *O potrzebie nowej bibliografii polskich gazet i czasopism XVIII wieku*, *Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*, 2/13 (2010), s. 13–33.
- *Problemy kultury książki w periodykach Tadeusza Karola Podleckiego. (Wybrane zagadnienia)*, *Rocznik Świętokrzyski, Seria A – Nauki Humanistyczne*, 32 (2010), s. 11–17.

Stanisław Janeczek

- *Ideaty wychowawcze w szkołach Komisji Edukacji Narodowej – między „nauką moralną” a „nauką chrześcijańską”*, [w:] *Humanitas et christianitas w kulturze polskiej*, red. M. Hanusiewicz-Lavallee, Warszawa 2009 [właśc. 2010], s. 293–318.
- *Ideologie zła a dziedzictwo oświecenia w interpretacji Jana Pawła II. Na*

- kanwie Pamięci i tożsamości*, [w:] *Wokół „Pamięci i tożsamości”*, red. A. Olech, M. Rembierz, Poznań 2010, s. 137–148.
- *Z dziejów nowożytnej dyskusji nad metodą analizy i syntezy*. Kartezjusz, Pascal, Logika z Port-Royal, Zeszyty Naukowe KUL, 53 (2010), nr 2 (210), s. 63–78.
 - *O trudnościach kategorializacyjnych w historii nowożytnej teorii nauki*. *Opozycja: racjonalizm – empiryzm*, [w:] *Leibniz. Tradycja i idee nowoczesnej filozofii*, red. B. Paź, Kraków 2010, s. 135–151.

Barbara Judkowiak

- *Przyczynki do genealogii i charakterystyki teatralnych Geniuszów*, [w:] *Miscellanea literackie i teatralne (od Kochanowskiego do Mrożka)*. Profesorowi Janowi Okoniowi przez przyjaciół i uczniów na 70. urodziny zebrał, red. K. Płachcińska, M. Kuran, Łódź 2010, Część II: *Tradycje literackie i teatralne*, s. 424–439 („Analekta Literackie i Językowe”, t. 1).
- *Klasycyzm w dramacie polskim XVI–XVIII wieku*, [w:] *Klasycyzm – doktryna literacka – antropologia*, red. K. Meller, Warszawa 2010, s. 127–143 (*Humanizm. Idee, nurty i paradygmaty humanistyczne w kulturze*, red. A. Nowicka-Jeżowa, *Syntezy*, red. A. Nowicka-Jeżowa, t. 6).
- *Uzalenie się i wyznanie – do szuflady!* [o liryce Franciszki Urszuli Radziwiłłowej], *Polonistyka*, 2011, nr 1 (482), s. (4) i 6–11.
- *Arystokratyczna tożsamość książąt nieświejskich w świetle obrazów literackich i teatralnych*. W kręgu twórczości Franciszki Urszuli Radziwiłłowej, [w:] *Socialinių tapatumų reprezentacijos. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūroje*, red. A. Paliušytė, Wilno 2010, s. 432–447; („Dailes Istorijos Studijos”, 4).
- Rec. z: *Wojciech Bogusławski im memoriam*, Gołęczewo 2007; *Wojciech Bogusławski i jego późne prawniki*, Warszawa 2007; *Wojciech Bogusławski – ojciec teatru polskiego*, Poznań 2009 – *Wiek Oświecenia*, 25 (2009) [druk 2010], s. 152–163.
- Rec. z: Marek Prejs, *Oralność i mnemonika. Późny barok w kulturze polskiej*, *Wiek Oświecenia*, 26 (2010), s. 163–177.
- Rec. z: Piotr Kąkol, *O teatrze zawodowym w osiemnastowiecznym Gdańsku*. *Wokół gdańskiego afisza*, Gdańsk 2009, ss. 390 – *Wiek Oświecenia*, 26 (2010), s. 182–190.

Paweł Kaczyński

- *Motywy rodzinne w teorii i praktyce epopei stanisławowskiej*, [w:]

W kręgu *Kaliope*. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty, red. A. Oszczęda, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 167–175.

Irena Kadulska

- *Edycje Ignacego Krasickiego na Kresach w późniejszym oświeceniu*, [w:] *Miscellanea literackie i teatralne (od Kochanowskiego do Mrożka)*. Profesorowi Janowi Okoniowi przez przyjaciół i uczniów na 70. urodziny zebrane, red. K. Płachcińska, M. Kuran, cz. II: *Tradycje literackie i teatralne*, Łódź 2010, s. 308–316.
- *Oddaj się Lechu w opiekę Maryi. Literatura oświeceniowa wobec postaw rycerskich*, [w:] *Ethos rycerski w historii, kulturze i w literaturze*, red. A. Ryłko-Kurpiewska, M. Sacha, Gdańsk 2010, s. 111–120.
- *Pedagogika uśmiechnięta. Szkolne komedie Franciszka Bohomolca SJ wobec zadań epoki oświecenia*, [w:] *Pamięć wieków kształtuje potomność. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Ludwikowi Grzebieniowi SJ z okazji 70. urodzin*, Kraków 2010, s. 239–246.
- [wspólnie z M. Kwietniewską], *Współczesna refleksja nad oświeceniowym zainteresowaniem Chinami w Polsce*, [w:] *Chiny w oczach Polaków. Księga Jubileuszowa z okazji 60-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Chińską Republiką Ludwą*, red. J. Włodarski, K. Zeidler, M. Burdelski, Gdańsk 2010, s. 179–190.

Wojciech Kaliszewski

- *Balony nad Puławami. Osiemnastowieczne rytuały wypraw ponad chmury w poetyckim opisie*, Napis, Seria XVI (2010): *Literatura i rytuały*, s. 513–526.

Wojciech Kęder

- „*Gazeta Warszawska*” wobec wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych w latach 1778–1782, cz. 1: *Wojna o Niepodległość Stanów Zjednoczonych w Ameryce Północnej*, *Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*, 13 (2010), s. 45–62.
- *Gazety jako źródło informacji dyplomatów papieskich w XVIII-to wiecznej Europie*, *Rocznik Świętokrzyski*, 32 (2010), s. 59–64.
- *Losy Jasnej Góry w okresie konfederacji barskiej w świetle korespondencji dyplomatycznej papieskiego sekretariatu stanu*, *Studia Claromontana*, 28 (2010), s. 553–568.
- „*Europa. La picciola gazetta*” o wojnie rosyjsko-tureckiej i sprawach polskich w czasach konfederacji barskiej w 1769 roku, *Studia Historyczne*, 53 (2010), z. 4 (212), s. 395–408.

Urszula Kosińska

- *Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania – rozważania nad książką Emmanuela Rostworowskiego „O polską koronę”, [w:] W kręgu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Feldman, Rostworowski, Michalski, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 54–65.*
- *Rec. z: Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1696–1732, wyd. M. Zwierzykowski, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2008, ss. 1201 – Kwartalnik Historyczny, 116 (2010), z. 3, s. 140–146.*

Teresa Kostkiewiczowa

- *Klasycyzm – dzieje koncepcji i badań w polskiej nauce o literaturze, [w:] Klasycyzm. Estetyka – doktryna literacka – antropologia, red. K. Meller, Warszawa 2009 [druk 2010], s. 19–55.*

Danuta Kowalewska

- *Sentymentalne chaty i rokokowe chatki, [w:] Rzeczpospolita domów. II: Chaty, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2010, s. 142–153.*
- *Motywy ezoteryczne w twórczości Antoniego Czechowa. „Grzędawisko”, [w:] Czechow współcześnie, red. R. Strzelecki, G. Guźlak, Bydgoszcz 2010, s. 67–80.*
- *Mapa serca i mapa dłoni. „Chiromancja”, [w:] Czytanie Książnina, red. T. Chachulski, B. Mazurkowa, Warszawa 2010, s. 49–57.*

Jacek Kowalkowski

- *Wypisy ks. Alfonsa Mańkowskiego z zaginionych dziś ksiąg metrykalnych. 1. Parafia Garczyn 1687–1780, Studia Pelplińskie, 43 (2010), s. 135–185.*

Justyna Łukaszewicz

- *Stéréotypes ethniques au théâtre: les comédies polonaises au siècle des Lumières et leurs modèles français, [w:] Frühneuzeitliche Stereotype. Zur Produktivität und Restriktivität sozialer Vorstellungsmuster, V. Jahrestag der Internationalen Andreas Gryphius Gesellschaft Wrocław 8. bis 11. Oktober 2008, red. M. Czarnecka, T. Borgstedt, T. Jabłocki, Jahrbuch für Internationale Germanistik, Reihe A – Band 99, Berno 2010, s. 115–127.*

Iwona Maciejewska

- „Przydatek do uwag” Aleksandra Pawła Zatorskiego — między konwencją romansu i listownika, [w:] *W kręgu Kaliope. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty. Prace ofiarowane Profesor Ludwice Ślękowej*, red. A. Oszczyda, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 207–217.

Krystyna Maksimowicz

- *Wokół oświeceniowych życzeń noworocznych*, Napis, Seria XVI (2010): *Literatura i rytuały*, s. 255–268.
- Rec. z: *Początki wiedzy o Chinach w Polsce*, red. I. Kadulska, J. Włodarski, Gdańsk 2008, Wyd. UG, ss. 167 — *Wiek Oświecenia*, 26 (2010), s. 160–163.

Przemysława Matuszewska

- *Poeta w roli krytyka. „Do Stan[isława] Trembeckiego”*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 237–250.

Bożena Mazurkowa

- *Dzień ślubny i wieczór weselny w poezji doby stanisławowskiej. Rekonesans*, Napis, Seria XVI (2010): *Literatura i rytuały*, s. 139–165.
- *Krąg adresatów oraz ich literackie wizerunki w listach dedykacyjnych Franciszka Bohomolca*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 2: (stulecia XVIII–XIX), red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2010, s. 421–438.
- *Bóg, cnota i nadzieja w dziejowej burzy Rzeczypospolitej. „Na Rewolucję 1794”*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 355–381.

Andrzej Michalski

- *Z pism wojskowych księcia Adama Kazimierza Czartoryskiego*, [w:] *Zamki, twierdze, garnizony Opola, Śląska i dawnej Rzeczypospolitej*, red. T. Ciesielski, Zabrze 2010, s. 288–304.
- *Chata chłopska w dobrach klewańskich książąt Czartoryskich w XVIII i pierwszej połowie XIX w.*, [w:] *Rzeczypospolita domów*, cz. II: *Chaty*, red. K. Złotkowska, Słupsk 2010, s. 308–324.

Anna Migoniowa

- *У истоков европейского книговедения: типология публикаций по истории книги в XVIII столетии* (Перевод с польского Алина Шошев), *Кныготыра* (Vilnius), 54 (2010), s. 62–73.

Aleksandra Norkowska

- Anonimowe „heroicum”. XVIII-wieczni edytorzy „Organów” T. K. Węgierskiego wobec rękopiśmiennych przekazów, [w:] *W kręgu Kaliope. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty. Prace ofiarowane Profesor Ludwice Ślękowej*, red. A. Oszczędą, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 238–250.
- „Ćwiczenia w mowie”. Echa koronacji Stanisława Augusta w repertuarze teatru szkolnego, [w:] *Między teatrem a światem. W kręgu problemów dramatu, sztuki scenicznej i teatralizacji kultury*, red. R. Strzelecki, Bydgoszcz 2010, s. 37–47.
- „W blasku płomieni”. Warszawa w literackim zwierciadle końca Rzeczypospolitej, [w:] *Obrazy stolic europejskich w piśmiennictwie polskim*, red. A. Tyszka, Łódź 2010, s. 285–294.
- *Miasto wita króla. Ceremoniał i jego rola komunikacyjna w diariuszach Adama Naruszewicza (1784, 1787)*, Napis, Seria XVI (2010): *Literatura i rytuały*, s. 237–254.

Magdalena Ożarska

- *Recollections in Tranquillity. Living and Coping with Tourists in the Lake District as Reflected in the Writings by Dorothy and William Wordsworth and Harriet Martineau*, *Respectus Philologicus*, 17 (22), 2010.

Józef Tomasz Pokrzywniak

- *Apokaliptyczna lutnia Książnina. „Do lutni”*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurek, T. Chachulski, Warszawa 2010.
- *Ignacy Krasicki o klasykach i klasycyzmie*, [w:] *Klasycyzm. Estetyka – doktryna – antropologia*, red. K. Meller, Warszawa 2009 [druk 2010]; tom w serii *Humanizm. Idee, nurty i paradygmaty humanistyczne w kulturze polskiej*, red. A. Nowicka-Jeżowa.

Jolanta Polanowska

- *Ogród angielski („English landscape garden”) w Warszawie i jej okolicach w 2. poł. XVIII w. i jego wzory*, [w:] *Kultura artystyczna Warszawy XVII–XXI w. Studia*, red. Z. Michalczyk, A. Pieńkos, M. Wardzyński, Warszawa 2010, s. 193–202.
- *Wczesna twórczość Jana Rustema (1762–1835) – ucznia Jana Pawła Norblina*, [w:] *Francusko-polskie relacje artystyczne w epoce nowożytnej*, red. A. Pieńkos, Warszawa 2010, s. 269–277.

Kazimierz Puchowski

- *Edukacja elit w pijarskim Collegium Nobilium we Lwowie w świetle programu popisu uczniowskiego*, [w:] *Szkolnictwo pijarskie w czasach minionych a współczesne problemy edukacji historycznej*, t. 1, red. K. Wróbel-Lipowa, M. Ausza, Kraków–Lublin 2010, s. 97–110.
- *„Doskonałe pożytki tragedji lub komedyi uważyć”*. *Teatr w edukacji nowożytnych elit politycznych*, [w:] *Wychowanie — nierozłączność teorii i praktyki w perspektywie historii edukacji oraz pedagogiki specjalnej i resocjalizacyjnej*, red. D. Apanel, A. Jaworska, Toruń 2010, s. 24–34.
- *Kształcenie Karola i Jana Wolffów w Collegium Nobilium Societatis Jesu w Wilnie*, [w:] *Pamięć wieków kształtuje potomność. Księga Jubileuszowa dedykowana księdzu profesorowi Ludwikowi Grzebieniowi SJ z okazji 70. Urodzin*, red. A.P. Bieś i B. Topij-Stempińska, Kraków 2010, s. 120–131.

Wiesław Pusz

- *Myśli Książnina o Poranku („Poranek”)*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkova, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 385–392.

Bogdan Rok

- *Historiografia polska i białoruska o dziejach Wielkiego Księstwa Litewskiego czasów wczesnonowożytnych*, [w:] *Polska i Białoruś w XX wieku. Z dziejów Europy Środkowo-Wschodniej*, red. E. Czapiewski, G. Strauchold, Wrocław 2009, s. 189–202.
- *Europejskie relacje podróżnicze franciszkanów polskich XVIII w. — poszukiwanie sacrum, odnajdywanie profanum*, [w:] *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura*, t. 9, red. J. Walkusz, Lublin 2010, s. 245–264.
- *Trzy opisy drogi polskich peregrynatorów przez Czechy w 1768 r.*, [w:] *Historia — Polityka — Dyplomacja. Studia z nauk społecznych i humanistycznych. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Marianowi S. Wolańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Mróz, E. Stadtmüller, Toruń 2010, s. 61–71.
- *Badania nad problematyką podróżowania w czasach wczesnonowożytnych*, [w:] *Częstochowskie Teki Historyczne*, t. 1, red. M. Trąbski, N. Morawiec, R. W. Szwed, Częstochowa 2010, s. 67–78.
- *Wyobrażenie małżeństwa w kulturze Wielkiego Księstwa Litewskiego u schyłku XVIII w. Poradnik pożycia małżeńskiego Józefa Legowicza z 1787 r.*, [w:] *Kultura Wileńszczyzny*, red. A. Szerłaż, Wrocław 2010, s. 221–229.

- *Wyprawa Teofili Konstancji z Radziwiłłów Morawskiej do Neapolu w 1774 r.*, [w:] *Klio viae et in via*. *Opuscula Marco Cetwiński dedicata*, red. A. Odrzywolska-Kidawa, Warszawa 2010, s. 521–527.
- *Kilka uwag o zainteresowaniach starożytnymi polskimi peregrynantów z drugiej połowy XVIII w.*, [w:] *Człowiek w teatrze świata. Studia o historii i kulturze dedykowane Profesorowi Stanisławowi Grzybowskiemu z okazji osiemdziesiątych urodzin*, red. B. Popiołek, Kraków 2010, s. 297–305.

Dariusz Rolnik

- *Od „sługi hetmańskiego” do „żołnierza obywatela”*. *Współcześni Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich o roli i znaczeniu wojska w państwie*, [w:] *Studia historyczno-wojskowe*, t. 3: *Armia i społeczeństwo*, red. T. Ciesielski, Zabrze 2009 [druk 2010], s. 233–245.
- *Między Rzeczpospolitą a Rosją, interesem własnym i posługą obywatelską*. *Wybory nie tylko polityczne Kazimierza Konstantego Platera (1749–1807)*, [w:] *Pogranicza. Ludzie pogranicza*, red. W. Brenda, J. Kiełbik, Olsztyn 2009 [druk 2010], s. 69–90.
- *Prawo na rozdrożu. O działaniach „prawnych” i sancjach konfederacji targowickiej (1792–1793)*, [w:] *O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane Profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięcioletnie pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*, red. M. Mikołajczyk, t. 1, Białystok–Katowice 2010, s. 495–504.
- *Potoccy czasów stanisławowskich (1764–1795) w przekazach pamiętnikarskich*, [w:] *Ród Potockich w odmęcie historii (XVII–XX wiek)*, red. Z. Janeczek, Katowice 2010, s. 105–136.
- *An Attempt to Assess Moral and Ethical Attitudes of Polish Political Elites In the Times of the Fall of the Polish Commonwealth*, *Sarmatia Europaea. Polish Review of Early Modern History*, 1 (2010), s. 86–109 [publikacja elektroniczna].
- *Konfederacja jako instrument działania politycznego w opinii szlachty czasów stanisławowskich (1764–1795)*, [w:] *Król a prawo stanów do oporu*, red. M. Markiewicz, E. Opaliński, R. Skowron, Kraków 2010, s. 419–436.

Stanisław Roszak

- *Forms of Patriotism in the early modern Polish-Lithuanian Commonwealth*, [w:] *Whose Love of Which Country*, red. B. Trencsenyi, M. Zaszkaliczky, Leiden–Boston 2010, 443–460.

- *Les écrits du for privé en Pologne. Les recherches sur les livres silva rerum*, [w:] *Les écrits du for privé en Europe, du Moyen Âge à l'époque contemporaine. Enquêtes, analyses, publication*, red. J.P. Bardet, E. Arnoul, F.J. Ruggiu, Bordeaux 2010, s. 90–101.
- *Spór zażegnany. Konflikt Franciszka Bohomolca z Ubaldo Mignonim w świetle korespondencji z 1752 roku*, *Wiek Oświecenia*, 26 (2010), s. 13–21.

Janusz Ryba

- *Ibrahim, le Turc dxe Jean Potocki*, [w:] *Jean Potocki a nouveau*, red. E. Klene, Amsterdam–Nowy Jork 2010, s. 121–129.
- *O Kołtątaj, „pasztecie” i oświeceniowych folies. Impresja z lektury „Diogenesa w kontuszu” Wacława Berenta*, [w:] *Alfabet Paszka. Berent, stlistyka (i okolice)*, Żeromski, red. J. Jakóbczyk, K. Kralkowska-Gątkowska, M. Piekara, Katowice 2010, s. 108–116.

Anna Ryszka-Komarnicka

- *Mozart's Requiem in 19th-century Warsaw in the Light of Contemporary Local Opinions on Church Music*, [w:] *Musica Baltica: the Music Culture of Baltic Cities in Modern Times*, red. J. Woźniak, Gdańsk 2010, s. 319–330.
- *Między tradycją a nowatorstwem. Weneckie „vero melodramma” końca XVIII wieku na przykładzie „Zenobia di Palmira” Gaetano Sertora i Pasquale Anfossiego (1789)*, [w:] *Od literatury do opery i z powrotem. Studia nad estetyką teatru operowego*, red. R.D. Golianek, P. Urbański, Toruń 2010, s. 131–156.
- *Metastasio's „La Betulia liberata” (1734) in the Context of Selected Late-Baroque `trionfi di Giuditta' held in Rome*, [w:] *La cultura del barroco español e iberoamericano y su contexto europeo*, red. K. Sabik, K. Kumor, Warszawa 2010, s. 673–682.

Wojciech Sajkowski

- *Teoria cnoty jako podstawa dla nowożytnego ideału honnête homme*, [w:] *Kultura Cnoty — Cnoty Kultur. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 10–11 maja 2007*, red. T. Ewertowski, S. Krawczyk, Poznań 2010, s. 71–78.
- *Recepcja ideału moralnego honnête homme w programie edukacyjnym Collegium Nobilium za panowania Augusta III Sasa*, *Scripta Minora*, 6 (2010), s. 509–610.

- *Pisma Michała Sędziwoja i Izaak Newton*, *Nasze Historie*, 10 (2010), s. 107–113.

Marian Skrzypek

- *Wprowadzenie do filozofii La Mettriego*, [w:] Julien Offray de La Mettrie, *Dzieła filozoficzne*, Warszawa 2010, s. VIII–XC.
- *Casanova wśród Sarmatów*, *Przegląd Humanistyczny*, 2010, nr 4, s. 5–18.
- *Libertynizm filozoficzny Casanovy*, *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej*, 55 (2010), s. 185–205.
- *Stanisław Staszic – neptunista, plutonista, wulkanista, czy buffonista?*, *Zeszyty Staszicowskie*, 7 (2010), s. 37–76.

Klaudia Socha

- *Osiemnastowieczna literatura społeczno-polityczna i informacyjna rozprowadzana drogą prenumeraty*, [w:] *Silva Rerum Philologicarum. Studia ofiarowane profesor Marii Strycharskiej-Brzezynie*, red. J. S. Gruchala, H. Kurek, Kraków 2010, s. 375–384.
- *Baza starodruków pochodzących z Biblioteki Księży Misjonarzy na Stradomiu*, [w:] *Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010*, red. Z. Osiński, Lublin 2010, s. 38–48.

Angela Sołtys

- *Genealogia i najwcześniejsze lata Marcella Bacciarellego w świetle akt Archiwum Historycznego Wikariatu Rzymskiego*, *Kronika Zamkowa*, nr 1–2/59–60/2010, s. 111–123.

Krystyna Stasiewicz

- *Ignacego Krasickiego przywiązanie do stron rodzinnych*, [w:] *Signum temporis. Piętnaście lat Warmińsko-Mazurskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku*, red. L. Krajewski, Olsztyn 2010, s. 61–67.
- *Europa Zachodnia w zapiskach podróżników z Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Signum temporis. Piętnaście lat Warmińsko-Mazurskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku*, red. L. Krajewski, Olsztyn 2010, s. 91–103.

Agnieszka Śniegucka

- *„Do Boga” Franciszka Dionizego Książnika. Między nocą a światem – mistyczna zaduma puławskiego poety*, *Ruch Literacki*, 48 (2007), z. 3.

- *Monteskiusz i Krasicki o naturze człowieka. Dwa spojrzenia*, Ruch Literacki, 49 (2008), z. 4–5, s. 415–420.
- *„Sofiówka” Stanisława Trembeckiego wobec tradycji filozoficznej antyku*, Ruch Literacki, 50 (2009), z. 2.
- *Kilka uwag o wątku romansowym w „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadkach”*, Ignacego Krasickiego, Ruch Literacki, 50 (2009), z. 4–5.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *„Wielkie Księstwo” i „prowincja litewska” w piśmiennictwie politycznym okresu rozbiorów*, [w:] *Europa orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i państw Bałtyckich*, Toruń 2009, s. 349–363.
- *Mykolo Kleopo Oginskio parama Sokolovo miestui. Epizodas iš Ketverių metų seimo laikotarpio*, [w:] *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Wilno 2010, s. 107–124 [Summary: Support of Michal Kleofas Oginski for the town of Sokolow. Episode from the period of the Four-Year Sejm, s. 124].
- *Tarp išdavystės ir tarnavimo Respublikai? Mykolas Kleopas Oginskis 1793 m. Gardino seime*, [w:] *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Wilno 2010, s. 125–152 [Summary: Between the treason and service to the Republic? Michal Kleofas Ogiński in Grodno Sejm of 1793, p. 151–152].
- *Lokalne organy konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego w latach 1792–1793 (skład i metody działania)*, [w:] *Praktyka życia publicznego w Rzeczypospolitej Obojga narodów w XVI–XVIII wieku*, red. U. Augustyniak, A. B. Zakrzewski, Warszawa 2010, s. 175–189.
- *Konfederacja barska w historiografii litewskiej*, [w:] *Konfederacja barska, jej konteksty i tradycje*, red. A. Buchmann, A. Danilczyk, Warszawa 2010, s. 85–94.
- *Идея Люблинской унии в деятельности Генеральной конфедерации Великого княжества Литовского 1792–1793 гг.*, [w:] *Проблемы інтэграцыі і інкарпарацыі ў развіцці Цэнтральнай і Усходняй Еўропы ў перыяд ранняга Новага часу: Матэрыялы міжнар. навук. канферэнцыі (Мінск, 15–17 кастрычніка 2009 г.)*, red. С.Ф. Сокал, А.М. Янушкевіч, Мінск 2010, s. 421–437.
- *The nobility of Lithuania and the reforms of the Poland-Lithuania State (1788–1792)*, [w:] *Assemblées et Parlements dans le monde, du Moyen-Âge à nos jours. 57 Conférence de la Commission Internationale pour l’Histoire des Assemblées d’Etat / Representative and parliamentary institutions in the world from middle age to present times. 57th Conference*

of the International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions, t. 2, red. J. Garrigues, É. Anceau, F. Attal, N. Castagnez, N. Dauphin, S. Jansen, O. Tort, Paryż 2010, s. 1091–1102.

- *The territory and borders from the 13th to the 18th century*, [w:] Z. Kumetaitis, Č. Laurinavičius, Z. Medišauskienė, R. Šmigelskytė-Stukienė, *The Borders of Lithuania. The History of Millennium*, Wilno 2010, s. 8–25.
- *Территория и границы Литовского государства в XIII–XVIII веках*, [w:] Z. Kumetaitis, Č. Laurinavičius, Z. Medišauskienė, R. Šmigelskytė-Stukienė, *Границы Литвы. Тысячелетняя история*, Wilno 2010, с. 8–25.

Artur Timofiejew

- *Oświeceniowa krytyka źródeł eposu w „Myszeidzie” Ignacego Krasickego*, [w:] *W kręgu Kaliope. Epika w dawnej literaturze polskiej i jej konteksty. Prace ofiarowane Profesor Ludwice Ślękowej*, red. A. Oszczęda, J. Sokalski, Wrocław 2010, s. 151–155.
- *Parchatka w twórczości poetów z kręgu puławskiego na początku XIX wieku*, [w:] *Peregrynacje do źródeł. Lubelszczyzna w biografii i twórczości pisarzy XIX i XX wieku*, cz. II, red. J. Szcześniak, D. Trześniowski, Lublin 2010, s. 11–34.

Ferenc Tóth

- *Notes de lecture en marge des Mémoires. Les lectures des mémorialistes francophones hongrois au cours de l’Ancien Régime*, [w:] *La réception des Mémoires d’Ancien Régime. discours historique, critique, littéraire*, red. J.-J. Tatin-Gourier, Paryż 2009, s. 101–122.
- *Alliances de revers et modernisation militaire: le rôle des envoyés militaires français en Europe centrale et orientale, XVIIe–XVIIIe siècles*, [w:] *La France face aux crises et aux conflits des périphéries européennes et atlantiques du XVIIe au XXe siècle*, red. É. Schnakenbourg, F. Dessberg, Rennes 2010, s. 143–153; *Enquêtes et documents* n° 39.
- *Régularité et irrégularité dans la guerre d’indépendance hongroise au début du XVIIIe siècle*, [w:] *Stratégies irrégulières*, red. H. Coutau-Bégarie, Paryż 2010, s. 279–292.
- *La bibliothèque Batthyány-Strattmann de Körmend: une collection particulière*, *Opera romanica*, 11 (2009), s. 267–272.
- *Coligny és Montecuccoli Szombathelyen 1664-ben*, *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények*, 2009/3, s. 32–35.

- *De la guerre hongroise à la guerre de Vendée. Comparaison des aspects militaires des conflits asymétriques à l'époque moderne*, [w:] *Histoire militaire des guerres de Vendée*, red. H. Coutau-Bégarie, Ch. Doré Gralin, Paryż 2010, s. 608–623.
- *Les limites d'une diplomatie militaire: la politique orientale autrichienne dans les années 1730*, *Revue Internationale d'Histoire Militaire*, 88 (2010), s. 71–88.
- *Periergus Deltophilus: egy felvilágosodás korabeli magyar arisztokrata a kultúrákon át*, [w:] *Távolabbra tekintve: Tanulmányok J. Nagy László 65. születésnapjára*, red. P.A. Ferwagner, Z. Kalmár, Szeged 2010, s. 165–174.
- *Nyugat-Magyarország 1809-ben a francia hadmérnökök szemével*, [w:] *Franciák Magyarországon, 1809. Konferencia I.*, red. J. Bana, C. Katona, Budapest–Győr 2010, s. 155–162.
- *Magyar vonatkozású dokumentumok a d'Argenson család levéltárában I.*, *Hadtörténelmi Közlemények* 2010, december 123/4, s. 886–908.

Piotr Ugniewski

- *Relacje polsko-francuskie w twórczości Józefa Feldmana, Emanuela Rostworowskiego i Jerzego Michalskiego*, [w:] *W kręgu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Józef Feldman — Emanuel Rostworowski — Jerzy Michalski*, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 181–186.

Filip Wolański

- *Anielskie zastępy i pancerne hufce. Wizja wojny w przepowiedniach kaznodziejów epoki saskiej*, [w:] *Między barokiem a oświeceniem. Wielkie bitwy*, red. S. Achremczyk, Olsztyn 2010, s. 42–48.
- *Czyj jest nas czas? Kaznodzieje zgromadzeń franciszkańskich o rozrywkach rodaków w XVIII w.*, [w:] *Historia, polityka, dyplomacja. Studia z nauk społecznych i humanistycznych. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Marianowi S. Wolańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Mróz, E. Stadtmüller, Toruń 2010, s. 72–79.
- *Kobieta w społeczeństwie staropolskim w świetle dyskursu wybranych bernardyńskich kazań pogrzebowych epoki saskiej*, [w:] *Gospodarka, społeczeństwo, kultura w dziejach nowożytnych. Studia ofiarowane Pani Profesor Marii Boguckiej*, red. A. Karpiński, E. Opaliński, T. Wiślicz, Warszawa 2010, s. 113–119.
- *Oława w polskich kompendiach geograficznych i relacjach podróżniczych*

- w XVIII wieku, [w:] *800 lat historii Oławy. Studia i materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w Oławie 12–13 marca 2009 r.*, red. T. Gałwiazek, Wrocław 2010, s. 110–116.
- *Radziwiłłowskie uroczystości funeralne w XVIII wieku na tle zwyczajów pogrzebowych w Rzeczypospolitej*, [w:] *Socialinių tapatumų reprezentacijos. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūroje*, red. G. Jankevičiūtė, Wilno 2010, s. 422–431.
 - *Staropolska codzienność w świetle dyskursu bernardyńskich kazań epoki saskiej*, [w:] *Kościół w Polsce. Dzieje i kultur*, t. 9, red. J. Walkusz, Lublin 2010, s. 285–295.
 - Rec. z: Krzysztof Obremski, *Jakub Kazimierz Rubinkowski. Dziejopisarz i człowiek saskiego półwiecza*, Warszawa 2008 — *Studia Źródłoznawcze*, 48 (2010), s. 190–192.

Barbara Wolska

- *Skarga porzuconej kobiety. „Pasterka” („Siedząc Halina nad brzegiem Wisły...”)*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 29–46 (s. 29–30 — tekst utworu).

Jacek Wójcicki

- *Na papierze i w marmurze — „żałobna muza” hrabiego Rafała Gurowskiego (1716–1797)*, [w:] *Kultura funeralna ziemi wschowskiej*, red. P. Klint, M. Małkus, K. Szymańska, Wschowa 2010, s. 95–116.
- *Wątek teokrytyjski w poezji Książnina. „Polifem, z Teokryta”*, [w:] *Czytanie Książnina*, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2010, s. 307–325.

Grzegorz Zając

- *Oświeceni (często) nie oświeceni. Tomasz Kajetan Węgierski o poezji i poetach*, [w:] *W świecie myśli i wartości*, red. R. Dąbrowski, A. Waśko, Kraków 2010.
- *Lejbe i Siora w Ciemnogrodzie — powieściami w „nieludzkie przesady” i „śmieszne zabobony”*, Napis, Seria XVI (2010): *Literatura i rytuały*.

Izabella Zatorska

- *Une tragédie en deux actes. La carrière manquée de Maximilien Wiklinsky*, *Revue historique des armées*, n° 260: *France-Pologne*, red. F. Guelton, A. Nieuważny, Paris-Vincennes, Service historique de la Défense, 2010, s. 19–25.
- *Entre texte et image: les illustrations dans les recits de voyages aux anti-*

- podes (XVIIe–XVIIIe siecles)*, [w:] *Acta Philologica*, red. B. Kowalik, M. Paryż, Warszawa 2010, s. 308–316.
- *Przygody samotnego rozumu (Kartezjusz, Bayle, Fontenelle)*, [w:] *Motywy samotności i wspólnoty w dawnych literaturach romańskich (Średniowiecze – Oświecenie)*, red. D. Szeliga, E. D. Żółkiewska, Warszawa 2010, s. 49–55.

Zofia Zielińska

- *Autoportret polityczny Stanisława Augusta 1764–1772*, [w:] *O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane Profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięciolecie pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*, ks. I, red. zespół, Białystok–Katowice 2010, s. 575–588.
- *Badania Jerzego Michalskiego na temat sytuacji międzynarodowej Rzeczypospolitej w czasach Stanisława Augusta*, [w:] *W kręgu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Józef Feldman – Emanuel Rostworowski – Jerzy Michalski*, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 107–123.
- [wspólnie z P. Bilińskim], *Emanuel Rostworowski – droga na historyograficzny Olimp*, [w:] *W kręgu badaczy dziejów politycznych XVIII wieku. Józef Feldman – Emanuel Rostworowski – Jerzy Michalski*, red. W. Kriegseisen, Z. Zielińska, Warszawa 2010, s. 19–44.
- *Mocarstwa europejskie a rozbiory Polski*, [w:] *Cywilizacja europejska. Eseje i szkice z dziejów cywilizacji i dyplomacji*, red. M. Koźmiński, Warszawa 2010, s. 245–267.
- *The Polish Commonwealth of the day of Stanislas Augustus in selected western works on Russia*, *Acta Poloniae Historica*, 102 (2010), s. 43–65.
- „Przyjaciele” i wrogowie — Polska między Rosją a Prusami A. D. 1766, *Arcana*, nr 92–93, (2010, 2–3), s. 7–20.
- *Stanisław August wobec konfederacji i konfederatów barskich*, [w:] *Konfederacja barska, jej konteksty i tradycje*, red. A. Buchmann, A. Danilczyk, Warszawa 2010, s. 117–130.

Michał Zwierzykowski

- *Klasyfikacja sejmików na przykładzie funkcjonowania sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732*, [w:] *O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane Profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięciolecie pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*, ks. I, red. zespół, Białystok–Katowice 2010, s. 589–594.
- *Sejm i sejmiiki Rzeczypospolitej w XVIII wieku. Stan badań i postulaty badawcze*, *Teki Sejmowe*, 1 (2010), s. 80–92.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Indywidualne

Alina Aleksandrowicz

- *Różne drogi do wolności. Puławy Czartoryskich na przełomie XVIII i XIX wieku* (książka w druku).
- *Pamiętki świętyni Sybilli* (współautor Artur Timofiejew, edycja z rękopisu, tekst złożony do druku w „Bibliotece Pisarzy Polskiego Oświecenia”).
- *Nieznana twórczość Marii z książąt Czartoryskich Wirtemberskiej. Literatura i obyczaj* (zakończona).
- *Ogrody sybilliańskie* (książka w opracowaniu).

Regina Bochenek-Franczakowa

- Powieść francuska okresu Rewolucji (1789–1800). Powieść epistolarna.

Richard Butterwick

- Polska rewolucja a Kościół katolicki, 1788–1792.
- „Tron i ołtarz” za Stanisława Augusta.
- Sir Charles Hanbury Williams.

Tomasz Chachulski

- Monografia Franciszka Karpińskiego.
- Prace edytorskie związane z wydaniem utworów poetyckich (cz. II), utworów prozą, Psalterza i przekładów Franciszka Karpińskiego.
- Świadomość filologiczna w polskim oświeceniu.

Marcin Cieński

- Powieść europejska XVIII wieku.
- Ruiny i literackie obrazy przemijania w literaturze XVIII i początków XIX stulecia.
- Melancholia w literaturze oświecenia.
- Polsko-niemieckie związki literackie w XVIII wieku.
- Obraz Paryża w literaturze polskiego oświecenia.

Ewa Czerniakowska

- Krzysztof Celestyn Mrongowiusz (1764–1855) jako leksykograf i gramatyk.

Małgorzata Czerniakowska

- Bibliofile gdańscy w XVIII wieku.
- Nauki przyrodnicze w Gdańsku w XVII i XVIII wieku.

Adam Danilczyk

- Rosja wobec konfederacji targowickiej.
- Edycja źródłowa korespondencji podkanclerzego litewskiego Joachima L. Chreptowicza ze Stanisławem Augustem Poniatowskim.
- [wspólnie z Ewą Zielińską] Edycja źródłowa korespondencji Stanisława Augusta Poniatowskiego z A. Debolim.

Roman Dąbrowski

- Polska epopeja oświeceniowa i jej konteksty.
- Poezja i prawda w estetyce oświecenia.

Marek Dębowski

- Estetyka teatru w XVIII wieku — kontynuacja badań.

Dorota Dukwicz

- Pierwszy rozbiór.
- Korespondencja Stanisława Augusta z bratem Kazimierzem Poniatowskim z okresu Insurekcji Kościuszkowskiej — edycja źródłowa.

Jerzy Dygdała

- Wydawnictwo źródłowe: *Lustracja województw Prus Królewskich 1765* — kontynuacja (t. 3: *Województwo malborskie*) [tekst w druku].
- Wydawnictwo źródłowe: *Codzienne kłopoty, wielkie interesy i podwójna elekcja. Korespondencja radziwiłłowskich urzędników z księżną Anną z Sanguszków Radziwiłłową i jej synem Michałem Kazimierzem z 1733/1734 roku* [tekst zostanie przekazany do druku].
- Wydawnictwo źródłowe: *Michał Kazimierz Radziwiłł, „Diariusz” z lat 1733–1736* [początek prac edytorskich].
- *Wokół elekcji i koronacji Augusta III 1733–1734. Studia historyczne* [wstępne przygotowanie edycji zbioru mniejszych prac, kontynuacja uzupełniających kwerend źródłowych].

- *Prusy Królewskie wobec reform skarbowych Sejmu Niemego z 1717 roku* [większy artykuł lub niewielka monografia – kontynuacja kwerend].

Maciej Forycki

- Świat słowiański w pismach Encyklopedystów.
- Etnogeneza ludów europejskich w historiografii XVIII wieku.
- Sarmacja Europejczyków – Europa Sarmatów. Badania nad wzajemnym postrzeganiem w XVIII stuleciu.

Karin Friedrich

- Redakcja tomu: *Die Erschließung des Raumes: Konstruktion, Imagination und Darstellung von Räumen und Grenzen im Barockzeitalter* (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2012).

Magdalena Górską

- Teoria emblematyki w Polsce (XVII–XVIII w.).

Anna Gregorowicz-Metz

- Analiza dzieła Stanisława Kostki Potockiego „O sztuce u dzisiejszych” (pozostaje nadal w rękopisie).

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- Europejskie mity wolności.
- Dyskurs polityczny Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
- [z Dominique Triaire’em], Edycja krytyczna pamiętników Stanisława Augusta.
- [z Dominique Triaire’em], Edycja krytyczna: J.J. Rousseau, *Considerations sur le gouvernement de Pologne*.

Lucyna Harc

- Historiografia śląska w okresie oświecenia.
- Nekrolog dominikanów z Wrocławia.

Danuta Hombek

- Realizacja trzyletniego, zespołowego projektu badawczego w ramach grantu MNiSW pt. *Książka polska w ogłoszeniach prasowych XVIII wieku. Źródła, t. 6: Czasopisma i efemeryczne gazety warszawskie*.

Paweł Ignaczak

- Grafika Jana Piotra Norblina (praca doktorska pisana pod opieką Tadeusza J. Żuchowskiego, IHS UAM Poznań).
- Daniel Henry Nether – życie i twórczość ucznia Norblina.
- Grafika Michała Płońskiego.

Stanisław Janeczek

- Problematyka wychowania i dydaktyki w szkolnictwie Komisji Edukacji Narodowej (logika, przyrodznawstwo, nauka moralna, religia) na tle europejskim.

Barbara Judkowiak

- Jezuita poznański – teatr w XVIII wieku. Antologia dramatu okresu reformy w połowie stulecia.
- Franciszka Urszula Radziwiłłowa – studia (prace przygotowawcze do edycji i monografii).
- Obraz świata we francuskiej operze komicznej przyswajanej przez Jana Baudouina polszczyźnie – referat na kongres PTBnWO w Krakowie.

Paweł Kaczyński

- Różne twarze Staruszkiewicza. Przyczynek do dziejów nazwisk znaczących w literaturze polskiego oświecenia.
- Życie seksualne jako obiekt krytyki i źródło inwektyw w publicystyce i literaturze polskiego oświecenia.
- Wenecja oświeconych.
- Podróżopisarstwo oświeceniowe.

Irena Kadulska

- Teatr widowisk plenerowych – kontynuacja.
- Dramat i teatr Józefa Wybickiego.

Wojciech Kaliszewski

- Stanisław Trembecki a literatura francuska.

Wojciech Kęder

- Przygotowanie do wydania *Dziejów Polski pod panowaniem Augusta II Otwinowskiego*.

Urszula Kosińska

- Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania (1725–1732) – prace kontynuowane.
- Plany rozbioru Rzeczypospolitej z lat 1725 i 1732.
- Kwestia elekcji *vivente rege* w planach politycznych Augusta II i królewicza Fryderyka Augusta.

Teresa Kostkiewiczowa

- Barok a oświecenie – kwestia racjonalizmu i racjonalności.
- Przekłady piśmiennictwa antycznego w XVIII wieku w Polsce.
- Zagadnienie podmiotowości w myśli i literaturze XVIII wieku.
- Główne pojęcia krytyki literackiej w wieku XVIII i pierwszym trzydziestoleciu XIX wieku.

Danuta Kowalewska

- Gospodarstwo od kuchni. O *Dykcjonarzyku ekonomicznym* Stanisława Doliwy Starzyńskiego.

Wojciech Kriegseisen

- Ewangelicy Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Rzeczpospolita w dobie upadku w oczach zachodnioeuropejskiej opinii publicznej.
- Konfederacja tarnogrodzka i sejm 1717 r.

Justyna Łukaszewicz

- Polsko-włoskie pogranicze kulturowe w XVIII wieku.

Iwona Maciejewska

- Książki o miłości i erotyzmie czasów saskich (prace na ukończeniu).
- Korespondencja miłosna Magdaleny z Czapskich Radziwiłłowej, żony Hieronima Floriana Radziwiłła.

Krystyna Maksimowicz

- Poezja powstania kościuszkowskiego.

Bernadetta Manyś

- Uroczystości rodzinne w Wilnie w czasach Augusta III (1733–1763).

Bożena Mazurkowa

- Wiersze zalecające dzieło i autora w książce oświeceniowej.
- Wiersze imienninowe poetów z drugiej połowy XVIII wieku.
- Poezja okolicznościowa na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”.
- Książki przez polskich oświeconych zalecane, piętnowane i ośmieszane.
- Okolicznościowe podarunki książkowe z drugiej połowy XVIII wieku.

Aleksandra Norkowska

- Miasto i jego mieszkańcy w piśmiennictwie doby stanisławowskiej.
- Literatura okolicznościowa polskiego oświecenia.
- Dzieła Walentego Gurskiego – przygotowanie edycji krytycznej.

Magdalena Ożarska

- Zagadnienia angielskiej diarystyki i intymistyki kobiecej 2. poł. XVIII i początku XIX wieku.

Wojciech Piotrowski

- *Słownik elit dawnych ziem wschodniej Rzeczypospolitej (1700–1900)*, wstęp, opracowanie i redakcja Wojciech Piotrowski (przy współpracy Marii Obrusznik-Partyki, Tadeusza Szperny), t. 2: I–Ł.
- Studia o zapomnianych pisarzach kręgu krzemienieckiego.
- Adam Kazimierz Czartoryski – literat, mecenas sztuki i nauki.
- Geografia naukowa i literacka dawnych ziem wschodniej Rzeczypospolitej.

Józef Tomasz Pokrzywniak

- Rosja Ignacego Krasickiego i Franciszka Karpińskiego.
- Tradycje antyczne w satyrze polskiego oświecenia (w ramach grantu pod kierunkiem Tomasza Chachulskiego).
- *Komedie* Ignacego Krasickiego (w ramach edycji zbiorowej rozpoczętej przez Zbigniewa Golińskiego).
- Bajkowe stereotypy Ignacego Krasickiego (artykuł oddany do księgi dedykowanej pamięci Prof. Wacława Woźnowskiego, pod red. Juliana Maślanki i Grzegorza Zająca).
- Pisarze polskiego oświecenia po dwustu latach.

Jolanta Polanowska

- Polskie piśmiennictwo dotyczące sztuki ok. 1750–1830.
- Założenia rezydencjonalne ok. 1750–1830.

Marian Ptaszyk

- Historia Biblioteki Publicznej przy Uniwersytecie Warszawskim w latach 1816–1831.

Kazimierz Puchowski

- Edukacja elit w nowożytnej Europie.

Wiesław Pusz

- Twórczość środowiskowa i stosowana w latach 1795–1830.
- Długie trwanie rodzimego oświecenia.
- Spadkobiercy literatów: potomność i potomkowie.
- Pamiętnikowe wpisy poetów stanisławowskich.

Dariusz Rolnik

- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich – zagadnienia teoretyczne.

Agnieszka Śniegucka

- Głupota w literaturze polskiego oświecenia.

Klaudia Socha

- Praca nad bazą danych, która ma zawierać pełną dokumentację typografii i grafiki starych druków biblioteki Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie (szczególnie druków osiemnastowiecznych).
- Udział w granicy przygotowującym do druku źródła dotyczące reklamy i promocji książki w XVIII wieku – *Książka polska w ogłoszeniach prasowych XVIII w.* Grant pod kierownictwem Danuty Hombek.
- Praca nad tematem *Architektonika książki w XVIII w.*

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Dokumenty rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Edycja źródłowa.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.

Ewa Tacka

- Elita polityczna województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732.

Artur Timofiejew

- Przygotowanie edycji esejów sybillińskich (we współpracy z Aliną Aleksandrowicz).
- Opracowanie i edycja pism Franciszka Morawskiego.

Ferenc Tóth

- Pensée militaire hongroise au XVIIIe siècle.
- Édition critique des Lettres de Turquie de Clément Mikes (notes historiques).
- Correspondance diplomatique de la guerre de François II Rákóczi (1703–1711).

Piotr Ugniewski

- Ludwik XVI — Stanisław August. Propagandowe wizerunki równoległe w prasie międzynarodowej.

Monika Urbańska

- Edycja krytyczna całości zachowanego do dziś dorobku pisarskiego Anny z Radziwiłłów Mostowskiej.

Filip Wolański

- Podróże mieszkańców Rzeczypospolitej w XVIII w.
- Kaznodziejstwo bernardyńskie w staropolskim systemie komunikacji społecznej schyłku epoki saskiej.

Barbara Wolska

- A. S. Naruszewicz, *Poezje zebrane*, tom III, obejmujący sielanki, satyry, bajki, epigramaty oraz poemat *Na ruinę jezuitów* — opracowanie edycji krytycznej ze wstępem.

- A.S. Naruszewicz, *Poezje zebrane*, tom IV, obejmujący przekłady (m.in.: Horacego, Anakreonta, niektórych fragm. z *Not* Tacyta, Sarbiewskiego) — opracowanie edycji krytycznej ze wstępem.
- *Bukiety i wiersze imienninowe z drugiej połowy XVIII wieku* — współudział w edycji pod kierunkiem Bożeny Mazurkowej, 2010/2011.
- *Mity, historia i literatura w twórczości poetyckiej Adama Naruszewicza* — udział w grancie *Antyk oświeconych*, pod kierunkiem Tomasza Chachulskiego, 2010/2011.

Jacek Wójcicki

- Recepcja poezji łacińskiej w Polsce.
- Edycja dramatów Stanisława Konarskiego.
- Poezja okolicznościowa wielkopolskiego środowiska magnackiego.
- Literatura okolicznościowa epoki napoleońskiej.
- Edycja utworów oryginalnych i przekładów Stanisława Staszica (*Ród ludzki*; L. Racine: *Religia*; Homer: *Iliada*).
- Twórczość literacka Stanisława Staszica — analiza i interpretacja.

Monika Wyszomirska

- Działalność publiczna kanclerzy koronnych za Augusta III (A.S. Załuski, J. Małachowski, M. Wodzicki).
- Edycja listów podkanclerzego litewskiego Michała Fryderyka Czartoryskiego (wspólnie z Adamem Perłakowskim).
- Antoni Sebastian Dembowski jako pisarz polityczny.

Izabella Zatorska

- Polacy we Francji 1696–1795 (złożona do druku książka, reedycja bio-bibliografii z 2000 r., teraz z Małgorzatą Kamecką).
- Bernardin de Saint-Pierre i inni: kolonizacja Madagaskaru i Maskarenów w XVIII w.
- Marivaux i jego współcześni, czyli o związkach religii z literaturą francuską XVIII w. inaczej.
- Przemiany epistemologii nowożytnej zapisane w literaturze francuskiej XVIII w.

Zofia Zielińska

- Przygotowywanie edycji korespondencji Stanisława Augusta z Katarzyną II (1764–1795).
- Rosja wobec konfederacji radomskiej (1767).

Michał Zwierzykowski

- Edycja akt sejmikowych województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1733–1763.
- Edycja informacji z Poznania i Wielkopolski, pochodzących z „Kuryera Polskiego”, z lat 1729–1760.
- Biogramy XVIII-wiecznych przedstawicieli rodu Szołdrskich.
- Kariera polityczna Adama Ponińskiego kasztelana poznańskiego.

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- *Antoni Gorecki w perspektywie autografów paryskich (edycja krytyczna wybranych tekstów oraz ich omówienie)* (Agnieszka Stasińska-Kołata, promotor Wiesław Pusz).
- *Antyczny intertekst poezji polskiej czasów Stanisława Augusta* (Patrik Krzyżanowski, promotor Marcin Cieński).
- *Czytanie Racine’a w polskim oświeceniu* (Izabela Meler, promotor Irena Kadulska — praca obroniona).
- *Dramat i teatr Franciszka Dionizego Książnina* (Magdalena Toczyńska, promotor Irena Kadulska).
- *Elita polityczna województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732* (Ewa Tacka, promotor Michał Zwierzykowski).
- *Epistemologia w ujęciu Jana Sniadeckiego i Dougalda Stewarta* (Luiza Basek-Neels, promotor Stanisław Janeczek).
- *Filozofia w Akademii Połockiej* (Andrzej Rylka, promotor Stanisław Janeczek).
- *Gdańska XVIII-wieczna książka przyrodnicza: druki ilustrowane z oficyny Tomasz Jana Schreibera* (Jakub Jakubowski, promotor Anna Migoniowa).
- *Książka na łamach prasy południowo-wschodniej Rzeczypospolitej w XVIII wieku* (Anita Fura, promotor Danuta Hombek).
- *Kształtowanie kultury prowincjonalnej i życia religijnego w katolickich sanktuariach z cudownymi obrazami maryjnymi na ziemiach ruskich Korony w XVIII wieku* (Tomasz Dywan, promotor Bogdan Rok, praca obroniona).
- *Le Roman intimiste de Mme de Souza* (Iwona Ryguła, promotor Regina Bochenek-Franczakowa).
- *Liryki F.D. Książnina z czterech pierwszych ksiąg w autografie poety („redactio ultima”)*. Edycja krytyczna ze wstępem (Anna Strożek, promotor Barbara Wolska).

- *O Józefie Koblańskim, zapomnianym poecie Oświecenia* (Zbigniew Tu-
ta, promotor Barbara Wolska, praca obroniona).
- *O rymotwórstwie i rymotwórcach. Ignacy Krasicki między starożytnika-
mi i nowożytnikami* (Ewa Zielaskowska, promotor Barbara Judko-
wiak, praca obroniona).
- *Obraz Europy końca XVII i początków XVIII w. w relacjach polskich po-
dróżników* (Maciej Kowalski, promotor Jerzy Dygdała).
- *Obraz ludów bałkańskiego wybrzeża Adriatyku we Francji epoki Oświe-
cenia* (Wojciech Sajkowski, promotor Ilona Czamańska, współpra-
ca Izabella Zatorska).
- *Osobliwość systemu życia i twórczości Franciszka Karpińskiego* (Jacek
Ubysz, promotor Barbara Wolska).
- *Poezja Antoniego Korwina Kossakowskiego. Edycja krytyczna ze wstę-
pem* (Ester Modnicka, promotor Barbara Wolska).
- *Poezja laudacyjna i panegiryczna w „Zabawach Przyjemnych i Poży-
tecznych”. Edycja krytyczna ze wstępem* (Małgorzata Pawłata, pro-
motor Barbara Wolska).
- *Polityka rosyjska wobec Rzeczypospolitej w dobie „przewrotu przymie-
rzy” 1755–1758* (Tomasz Szwaciński, promotor Zofia Zielińska).
- *Polska recepcja twórczości Diderota* (Berenika Palus, promotor Mar-
cin Cieński).
- *Portret uczonego w twórczości Jana Potockiego* (Anita Czerwińska,
promotor Janusz Ryba).
- *Portretowanie kobiet w literaturze epoki staropolskiej* (Agnieszka War-
cholak, promotor Irena Kadulska).
- *Powieści historyczne Feliksa Bernatowicza* (Aldona Targońska, pro-
motor Alina Aleksandrowicz).
- *Proza diariuszowa Adama Naruszewicza* (Magdalena Bober-Jankow-
ska, promotor T. Chachulski).
- *Rola czasopism Piotra Świtkowskiego w przenoszeniu niemieckiej kultu-
ry oświeceniowej na grunt polski* (Dorota Sidorowicz, promotor Mar-
cin Cieński).
- *Sentymentalizm w poezji polskiej późnego oświecenia (1795 — ok. 1820)*
(Anna Jończyk, promotor Roman Dąbrowski).
- *Spółczesność szlacheckie czasów stanisławowskich wobec państw i na-
rodów Europy. Pamiętnikarze polscy o „wrogach i przyjaciółach naszych*
(temat roboczy) (Damian Sifczyk, promotor Dariusz Rolnik).
- *The gardens of Princess Izabela Czartoryska* (Agnieszka Whelan, pro-
motor Richard Butterwick).

- *The history of Newel from the earliest times until 1772* (Paul Marsh, promotor Richard Butterwick).
- *The Political and Social Philosophy of Francis Hutcheson* (Sheena Hogan, promotor Carin Friedrich, wspólnie z M. Brown).
- *The Vilnius Confederation* (Mindaugas Sapoka, promotor Carin Friedrich, wspólnie z Robertem Frostem).
- *Twórczość Wojciecha Miera w kontekście poezji polskiego rokoka* (Dominika Świątoniowska, promotor Roman Dąbrowski).
- *Twórczość Jana Potockiego – źródłem literackich inspiracji* (Maria Janoszka, promotor Janusz Ryba).
- *Twórczość poetycka Dyzmy Bończy-Tomaszewskiego* (Renata Śniadowska, promotor Artur Timofiejew).
- *Uroczystości rodzinne w Wilnie w czasach Augusta III (1733–1763)* (Bernadetta Manyś, promotor Jan Jurkiewicz).
- *Warszawa oświeconych: miasto i jego literacki obraz* (Rafał Jakubowski, promotor Marcin Cieński).
- *Warszawska publiczność teatru Wojciecha Bogustawskiego* (Adam Bukowski, promotor Irena Kadulska).
- *„Tempus edax rerum” („Czas żarłoczny wszystko pożera”). Podróż po śladach w pismach Henryka Lubomirskiego* (Dorota Chłanda, promotor Izabella Zatorska).
- *Kolonie francuskie w rejonie Morza Karaibskiego w drugiej połowie XVII i w pierwszej XVIII w.* (Aleksandra Dmowska, promotor Izabella Zatorska).

PROJEKTY ZESPOŁOWE

Englobe: Oświecenie i historia globalna *Englobe: Enlightenment and Global History*. Czteroletni projekt poświęcony epoce oświecenia i problematyce globalizacji, skierowany do doktorantów, których badania naukowe dotyczą związków kulturowych pomiędzy krajami europejskimi i ich wpływu na rozwój regionów pozaeuropejskich. Efektem badań prowadzonych pod kierunkiem opiekunów naukowych będą rozprawy doktorskie. Inicjatorem i koordynatorem projektu jest Uniwersytet w Poczdamie, a projekt finansowany jest przez Unię Europejską w ramach VII Programu Ramowego, Systemu stypendialnego Marii Curie. W projekcie uczestniczą przedstawiciele ośmiu europejskich uniwersytetów oraz Uniwersytetu w Ankarze. Polską uczelnią biorącą udział w projekcie jest Uniwersytet Zielono-

górski. Programem w Polsce koordynuje prof. UZ dr. hab. Dariusz Dolański, a stypendium uzyskiwała studentka studiów doktoranckich mgr Anna Janczys, zatrudniona na okres projektu w Consejo Superior de Investigaciones Científicas w Madrycie. Na Uniwersytecie Zielonogórskim zatrudniona zaś jest doktorantka Uniwersytetu w Wersalu – mgr Emilie al Saleh. W marcu 2010 roku odbyło się spotkanie inicjujące program na Uniwersytecie w Poczdamie (Niemcy) i w listopadzie 2010 roku konferencja na uniwersytecie w Coimbra (Portugalia). Partnerzy w projekcie: Universität Potsdam, Universidade de Coimbra, Université de Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines, Technische Universität Berlin, National University of Ireland Galway, Middle East Technical University Ankara, Consejo Superior de Investigaciones Científicas Madrid, Queens University Belfast i Uniwersytet Zielonogórski.

Na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu od dwóch lat działa **Międzywydziałowe Seminarium Badaczy Osiemnastego Wieku**, zorganizowane przez pracowników Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej oraz Wydziału Historycznego UAM. Pod kierunkiem Barbary Judkowiak, Macieja Parkitnego, Macieja Foryckiego oraz Michała Zwierzykowskiego, kilka razy w roku spotyka się grono poznańskich historyków, literaturoznawców, muzykologów, filologów angielskich, zajmujących się w swoich pracach badawczych szeroko zarysowaną problematyką dziejów XVIII stulecia. Spotkania te są forum wymiany poglądów, informacji o odbywających się i planowanych wydarzeniach naukowych oraz dyskusji nad powstającymi rozprawami i publikacjami. Seminarium otwarte jest również dla badaczy spoza ośrodka poznańskiego – co pewien czas odbywają się wystąpienia zapraszanych gości. W niedalekiej przeszłości wysłuchano referatu Richarda Butterwicka (University College w Londynie), poświęconego przygotowanej przez Niego książce na temat relacji państwa z Kościołem katolickim w dobie Sejmu Wielkiego. Po referacie miała miejsce długa i niezwykle żywa dyskusja. W okresie jesienno-bieżącym roku planowana jest prezentacja Filipa Wolańskiego z Uniwersytetu Wrocławskiego, poświęcona finalizowanej przez niego rozprawie habilitacyjnej. Kontakt: Barbara Judkowiak (bjudk@amu.edu.pl), Maciej Parkitny (maciejpar@tlen.pl), Maciej Forycki (forycki@amu.edu.pl) i Michał Zwierzykowski (mzwi@amu.edu.pl).

KONFERENCJE 2010

W dniu 21 marca 2010 r. w Warszawie odbyło się spotkanie: *Pourquoi le XVIIIe siècle? Dzień refleksji i debata pamięci prof. Ewy Rząd-kowskiej.*

[Izabella Zatorska]

W dniach 12–14 kwietnia 2010 r. odbyła się w Łodzi międzynarodowa konferencja: *Władca, władza — literackie doświadczenia Europejczyków.* Organizator: Katedra Edytorstwa Uniwersytetu Łódzkiego. Wygłoszono m.in. następujące referaty: Marta Szymor-Rólczak, *Moda literacka — ćwiczenie — kamuflaż. Recepcja filozoficznej poezji kontrowersyjnego władcy Fryderyka II na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”*; Łukasz Szkopiński, *Obraz Marii Antoniny w francuskich pamfletach końca XVIII wieku*; Grzegorz Zajac, *Jakich królów była matką? „Rzepicha...” F.S. Jezierskiego poprzez historię czytana*; Anna Kupiszewska, *Despotyzm orientalny w relacjach z podróży Jana hr. Potockiego*; Małgorzata Pawlata, *„Niech żyje król”. XVIII-wieczne panegiryki na cześć władcy*; Anna Petlak, *Władca i poddany, pan i sługa. Koncepcja władzy na przykładzie bajki „Pan i pies” Ignacego Krasickiego i jej ukraińskich XIX-wiecznych parafraz*; Justyna Zyśk, *Schytek epoki liberalizmu oświeceniowego w polskiej krytyce literackiej*; Tomasz Matłęgiewicz, *Koncepcja władzy w pismach Stanisława Staszica — zarys problematyki*; Anna Koniuch-Mateusiak, *Die heilige Königin — Jadwiga Andegaweńska in den ausgewählten Dramen der Aufklärung*; Magdalena Dąbrowska, *Piotr I w oczach pisarzy rosyjskich drugiej połowy XVIII i początku XIX wieku. Teksty i konteksty.*

[Barbara Wolska]

W dniach 14–15 kwietnia 2010 r. w Tuluzie odbyła się konferencja *Jean Potocki — Pérégrinations.*

Cykliczna impreza *Semaine polonaise à Toulouse*, organizowana od 20 lat w stolicy Akwitanii przez Uniwersytet Toulouse — Le Mirail i liczne instytucje związane z życiem polonijnym we Francji, w tym roku, została poświęcona twórczości Jana Potockiego (w marcu br. minęła 250 rocznica jego urodzin) oraz współczesnym nawiązaniom do dzieła autora *Rękopisu znalezionej w Saragossie*. W ramach tej imprezy (trwała od 11 do 15 kwietnia), dni 14 i 15 kwietnia zostały zarezerwowane na konferencję naukową zatytułowaną „Jean Potocki —

Pérégrinations”, którą zorganizowały Wydział Języków oraz Centrum badań interdyscyplinarnych nad literaturą i sztuką tamtejszego uniwersytetu. Obrady podzielono na cztery grupy tematyczne odnoszące się zarówno do badań historycznych, geograficznych i etnograficznych Potockiego, jak i do jego twórczości literackiej: 1. A la recherche de l’identité, 2. D’un genre à l’autre, 3. Au carrefour des cultures occidentales et orientales, 4. Voyage dans l’espace et dans le temps.

W obradach wzięli udział renomowani badacze twórczości Potockiego z uniwersytetów polskich (Kraków — M. Dębowski, Lublin — M. Maron, Warszawa — R. Forycki), francuskich (Paryż — K. Potocki, Montpellier — D. Triaire, Strasbourg — L. Fraisse, Tuluza — F. Sounac, K. Joucaviel) oraz z uniwersytetu w Lozannie — F. Rosset (Szwajcaria) i Udine — E. Ranocchi (Włochy). Z Polski przybyli także i wygłosili referaty przedstawiciele instytucji (D. Artymowski — Zamek Królewski w Warszawie) i czasopism (A. Wasilewska — „Literatura na Świecie” oraz Z. Pol — „National Geographic”). W sumie wygłoszono trzynaście referatów, po których toczyły się w długo trwające dyskusje. W dniu 15 kwietnia, w godzinach popołudniowych, w znanej księgarni (Ombres Blanches) w centrum Tuluzy odbyła się także dyskusja poświęcona *Rękopisowi znalezionemu w Saragosie*, podczas której wydawcy pierwszej całościowej edycji tej powieści Potockiego (F. Rosset, D. Triaire), zaprezentowali rezultaty swych badań tekstologicznych.

Konferencji towarzyszyły projekcje filmowe, wernisaże oraz dwa koncerty muzyczne nawiązujące stylem do epoki, w której żył Jan Potocki.

[Marek Dębowski]

W dniach 26–28 kwietnia 2010 r. w Zakopanem odbyła się konferencja *Czytanie poetów polskiego oświecenia: Franciszek Dionizy Kniaźnin* w ramach cyklicznych spotkań pod hasłem *Zakopiańskie czytanie Kniaźnina*. Organizatorzy: Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN w Warszawie, Zakład Historii Literatury Baroku i Dawnej Książki Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego UŚ w Katowicach, Katedra Oświecenia i Edytorstwa Instytutu Filologii Polskiej UKSW w Warszawie.

W obradach wzięli udział badacze z kilkunastu krajowych ośrodków akademicki oraz placówek naukowych (Wrocławia, Warszawy, Krakowa, Lublina, Rzeszowa, Łodzi, Katowic, Poznania, Torunia,

Gdańska, Bydgoszczy) i z Uniwersytetu we Fryburgu. Na tę okoliczność wykonano portret pt. *Kniaźnin z książką* i wydano bibliofilski druk, zawierający wiersze omawiane przez prelegentów. Edytorskie przedsięwzięcie i konferencja zostały zadedykowane Teresie Kostkiewiczowej, jednej z najbardziej zasłużonych badaczek twórczości puławskiego autora.

Konferencyjne obrady, mające układ tematyczny, objęły 32 wystąpienia poświęcone popularnym, mało znanym i po raz pierwszy przypomnianym współcześnie polskim oraz łacińskim utworom Kniaźnina. Referenci podjęli najważniejsze wątki i problemy związane z pisarskim dorobkiem tego twórcy — zagadnienia dotyczące m.in.: pojmowania roli poety (krytyka, literata i filozofa) oraz funkcji poezji w kontekście przemian podmiotu w liryce, rozwiązań genologicznych, warsztatu poetyckiego i translatorskiego, wypowiedzi meta-poetyckich, dramaturgicznych doświadczeń, powiązań z rodzimą oraz europejską tradycją literacką i kulturową; historycznych aktualizacji i koncepcji historiozoficznych, a także romantycznych antecedenencji. Przedmiotem rozważań były anakreontyczne wątki w liryce i scenicznej twórczości Kniaźnina. Przypomniano i poddano refleksji jego utwory związane z Izabelą Czartoryską, Powązkami i Puławami, a także liryki o tematyce pasterskiej. Uwaga referentów skupiła się również na ujmowaniu przez Kniaźnina piękna, natury, a także na wykorzystaniu rodzimych motywów ludowych i magicznych. Przedmiotem refleksji były też jego utwory zawierające wątki związane z miłością i ludzką kondycją. Akcentowano obecność barokowej tradycji w poetyckim dorobku puławskiego twórcy. Sporo uwagi poświęcono utworom o tematyce historycznej i patriotycznej, a ponadto problematyce mieszczańskiej — rzadko podejmowanej przez oświeceniowego poeę.

Zakopiańska konferencja, inicjująca cykliczne spotkania poświęcone wnikliwym odczytaniom tekstów znanych, niedocenianych i zapomnianych twórców oświeceniowych, to ważny krok zmierzający do integracji środowiska badaczy polskiego oświecenia we wspólnych, zbiorowych przedsięwzięciach naukowych. Trzydniowe obrady wraz z ożywioną dyskusją toczyły się w wielopokoleniowym gronie mistrzów, nauczycieli oraz uczniów. Zaowocowały przeglądem głównych problemów i postulatów badawczych związanych z bogatym dorobkiem Kniaźnina — jednego z najważniejszych twórców drugiej połowy XVIII wieku. Wnikliwe, interesujące interpretacje oraz reinterpretacje wierszy puławskiego poety stano-

wiły punkt wyjścia uogólnień dotyczących nie tylko jego spuścizny pisarskiej, ale również szerszych zagadnień historycznoliterackich. Wieloaspektowe rozważania poświęcone literackiemu dorobkowi tego twórcy, osadzone w kontekście osiągnięć antycznego i nowożytnego piśmiennictwa europejskiego umożliwiły wydobyć mało rozpoznanych i nieznanych dotąd aspektów tak ważnej części narodowego dziedzictwa, jakim jest literatura i kultura polska drugiej połowy XVIII wieku. Pokłosiem trzydniowych obrad jest tom zbiorowy, obejmujący pogłębione i poszerzone wersje konferencyjnych wystąpień.

[Tomasz Chachulski, Bożena Mazurkova]

W dniach 29–30 kwietnia 2010 r. odbyła się w Paryżu i Compiègne konferencja *L'aigle blanc. Stanislas Auguste dernier roi de Pologne, collectionneur et mecène des Lumières*. Organizatorzy: Instytut Polski w Paryżu, Palais Impérial de Compiègne, Biblioteka Polska w Paryżu.

Konferencja odbywała się jako impreza towarzysząca otwartej 8 kwietnia 2010 w muzeum pałacowym w Compiègne wystawie *Stanislas II Auguste, le dernier Roi de Pologne au siècle des lumières* zorganizowanej we współpracy z Zamkiem Królewskim w Warszawie. W spotkaniu uczestniczyli zarówno badacze francuscy jak polscy. Zgodnie z tematem sympozjum referaty poświęcone były głównie problemom z zakresu historii sztuki, jednak kilka wystąpień miało charakter bardziej ogólny. Niejako tytułem wprowadzenia Olivier Chaline (Sorbona) przedstawił krótką charakterystykę kultury szlacheckiej wieku XVIII — *Entre sarmatisme et Lumières, la Pologne au XVIIIe siècle*, zaś Anna Grześkowiak-Krwawicz (UW/IBL) starała się przedstawić sylwetkę ostatniego władcy Polski — *Stanislas Auguste — le roi tragique?*. Tło epoki przedstawiał także referat Izy Zatorskiej (UW) pokazujący efekty jej badań nad obecnością Polaków w centrum oświeceniowej kultury *Les Polonais à Paris au XVIIIe siècle*. Środowisku w którym kształtował się gust przyszłego króla poświęcone było wystąpienie Małgorzaty Grąbczewskiej (Société Historique et Littéraire Polonaise) *L'influence du salon de Mme Geoffrin sur Stanislas Auguste*. Do bloku rozważań o polityce artystycznej króla i jego kolekcjach wprowadził słuchaczy Przemysław Mrozowski (Zamek Królewski w Warszawie), mówiąc o wyborach, jeśli można je tak nazwać, estetyczno-patriotycznych króla — *Le patriotisme royal: Stanislas Auguste et l'héritage national*. Ta część obrad poświęcona była nie tylko

dzielom sztuki zebranych przez Stanisława Augusta, ale także jego kontaktom z artystami, o czym mówiła Anita Chiron-Mrozowska (Zamek Królewski w Warszawie) – *Les relations de Stanislas Auguste et de ses artistes* oraz pewnym modom, czy wyborom estetycznym na jego dworze – Sophie Barthélémy (Musée des Beaux-Arts de Dijon), *Le règne du goût français à la cour du roi Stanislas Auguste*. O konkretnych kolekcjach mówili Emmanuel Starcky (Palais impérial de Compiègne), Anna Saratowicz-Dudyńska oraz Artur Badach (oboje Zamek Królewski) w referatach *La collection de peintures du roi; Les bronzes de Stanislas Auguste* oraz *Collection of Sculptures of King Stanislas Auguste*. Obrady zamknął Tomasz de Rosset (UMK) przedstawiając niełatwe losy kolekcji królewskich. Drugi dzień obrad odbył się w muzeum w Compiègne i połączony był z prelekcjami organizatorów wystawy i przedstawicielami Zamku na temat eksponowanych tam zabytków. Wydaje się, że konferencja była dużym sukcesem, wzbogacając i porządkując dotychczasową wiedzę o działalności kulturalno-artystycznej Stanisława Augusta.

[Anna Grześkowiak-Krwawicz]

W dniu 7 października 2010 r. odbyło się w Pau sympozjum *Pouvoir d'affirmation des sources du XVIIIe siècle dans les représentations de l'Afrique au XVIIIe siècle (II)*. Organizator: Uniwersytet w Pau, GRREA 17/18 (Groupe de Recherche sur les Représentations Européennes de l'Afrique aux XVIIIe et XVIIIe s.).

[Izabella Zatorska]

W dniach 19–20 października 2010 r. w Białymstoku odbyła się konferencja *Anglosasi, Francuzi i Polacy – wzajemne inspiracje w literaturze, kulturze i języku*. Organizator: Uniwersytet w Białymstoku.

[Izabella Zatorska]

W dniach 27–28 października 2010 r. w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się konferencja zatytułowana *Pamięci Profesora Zbigniewa Golińskiego – z warsztatu edytorów literatury XVIII wieku*. Organizator: Pracownia Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich PAN.

Przybyli na nią przedstawiciele wielu ośrodków naukowych, m.in. z Katowic, Kielc, Łodzi, Poznania, Gdańska i Bydgoszczy, zarówno ci, którzy osobiście znali Profesora, jak i ci, którzy znali go je-

dynie z jego prac naukowych i znakomitych edycji. Gościem honorowym była żona Profesora, pani Alina Golińska.

Spotkanie rozpoczęło się Mszą świętą w intencji Zmarłego, odprawioną w kościele pod wezwaniem Świętego Krzyża.

Obrady, podczas których wygłoszono trzynaście referatów, podzielone były na dwie części. Pierwsza z nich poświęcona była przypomnieniu i przybliżeniu niektórych obszarów pracy i zainteresowań Profesora. Rozpoczął ją referat Teresy Kostkiewiczowej pod tytułem *Biografia pisarza jako przedmiot badań w twórczości naukowej Zbigniewa Golińskiego*, w którym Badaczka przywołała świetną biografię Ignacego Krasickiego oraz zwróciła uwagę słuchaczy na współlistnienie w niej dwóch osobowości – poznawanego bohatera i poznającego Autora. Następnie Tomasz Pokrzywniak w referacie *Zbigniew Goliński – interpretator roztropny* przypomniał inne prace nad życiem i twórczością Krasickiego prowadzone przez Zbigniewa Golińskiego, odślaniając niektóre elementy jego badawczego warsztatu. Po przerwie głos zabrała Danuta Hombek, która w referacie *Rola prof. Zbigniewa Golińskiego w realizacji prac badawczych nad źródłami bibliograficznymi XVIII w.* podkreśliła ogromny wkład Profesora w edycję ogłoszeń prasowych dotyczących wydawanych w wieku oświecenia książek polskich. Następnie Magdalena Górską w referacie *O „Kalendarium życia i twórczości Ignacego Krasickiego”* opowiedziała o przygotowywanym do druku ostatnim dziele Zbigniewa Golińskiego, w którym uczestniczyła i które kontynuuje, ukazując ogrom pracy przy gromadzeniu i weryfikacji źródeł oraz metody badawcze Profesora. Tej części obrad przewodniczył pomysłodawca konferencji, Tomasz Chachulski.

On też, referatem *O wydawaniu utworów powstałych w XVIII i na początku XIX w.* wskazującym na trudności i niebezpieczeństwa związane z odnajdywaniem podstawy wydania i rekonstrukcją pierwotnego kształtu dzieł z doby oświecenia, rozpoczął drugą część obrad, poświęconą jednemu z obszarów zainteresowań Bohatera konferencji – edytorstwu. Elżbieta Wichrowska w następnym referacie pod tytułem *Między romansem sentymentalnym a dziennikiem intymnym – problem komentarzy* zwróciła uwagę na obfitość dzienników intymnych i potrzebę ich wydawania jako cennego źródła wiedzy o wieku XVIII oraz przeprowadziła próbę rozróżnienia ich gatunków. Jacek Wójcicki w referacie *Konteksty i aneksy. Rozumne granice ramy edytorskiej w wydaniach polskiego piśmiennictwa oświeceniowego* na podstawie drobiazgowej analizy serii wydawniczej „Biblioteka Pisarzy Polskie-

go Oświecenia" i własnych doświadczeń czytelniczych wskazywał na potrzebę adekwatnego i roztropnego komentarza przy edycjach dzieł literackich. W ostatnim tego dnia referacie *Czy można poprawić wzorzec z Sèvres? O rozterkach związanych z nową edycją „Considérations sur le gouvernement de Pologne” Jana Jakuba Rousseau* Anna Grzesko-wiak-Krwawicz przedstawiła problemy polskiego badacza przy tworzeniu komentarza do najnowszej edycji *Dzieł wszystkich Rousseau*, powstającej na styku dawnych i nowych wydań oraz francuskiego i polskiego stanu badań nad *Uwagami nad rządem polskim*. Tej części obrad przewodniczyła Teresa Kostkiewiczowa.

Drugi dzień obrad, któremu przewodniczyła Danuta Hombek, w całości poświęcony był problemom edytorskim. Od zagadnień związanych z edycją dramatów, również muzycznych, Józefa Wybickiego przedstawionych przez Irenę Kadulską oraz Annę Krokosz i Agatę Lange w referacie *O przygotowaniach edycji dramatów Józefa Wybickiego*, przez wyzwania, związane m.in. z układem oraz koniecznością wyboru między różnymi wersjami tekstu, stające przed wydawcą oczekiwanego trzeciego tomu poezji Adama Naruszewicza omówione przez Barbarę Wolską w referacie *Tom trzeci „Poezji zebranych” Adama Naruszewicza — uwagi edytora*, po rozważaniu nad wariantowością wierszy Franciszka Dionizego Książczaka i spowodowanymi nią problemami edytorskimi zaprezentowanymi przez Bożenę Mazurkową w referacie *O wariantach wierszy z „Erotyków” F.D. Książczaka — uwagi kilka*.

Podczas ostatniej części obrad pod przewodnictwem Jerzego Snopka, Krystyna Maksimowicz w referacie *O projekcie edycji „Wierszy politycznych czasu powstania kościuszkowskiego”* przedstawiła najważniejsze założenia planowanego wydania, które miałyby stać się literacką kroniką powstania, oraz związane z tym przedsięwzięciem trudności. Jako ostatnia wystąpiła Aleksandra Norkowska, która w referacie *Walenty Gurski, „Różne dzieła zamykające w sobie...” — problemy edytorskie*, przedstawiając zadania stające przed wydawcą twórczości bohatera swojej pracy, przybliżyła słuchaczom sylwetkę tego mało znanego poety oraz zwróciła uwagę na bogactwo i głębię jego dzieł.

Każda część obrad zamknięta była dyskusją nad poruszonymi w niej zagadnieniami, dzięki czemu konferencja stała się okazją zarówno do wspomnienia Profesora Zbigniewa Golińskiego i jego naukowego dorobku, jak i do podzielenia się doświadczeniami i wspólnego rozwiązywania problemów z dziedziny, w której jego wkład

jest nie do przecenienia i której poświęcił znaczną część życia — edytorstwa naukowego.

[Klára Leszczyńska]

W dniu 12 listopada 2010 r. na Uniwersytecie Witolda Wielkiego w Kownie odbyła się konferencja badaczy litewskich nad wiekiem osiemnastym na temat *Wielkie Księstwo Litewskie w wieku XVIII: struktury kontroli i nadzoru*. Organizatorzy: Instytut Historii Litwy i Katedra Historii Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Witolda Wielkiego. W programie, jako punkt wyjścia dyskusji, znalazło się pięć referatów: *Powiatowe sądy skarbowe na Litwie w latach 1697–1717* (Gintautas Sliesoriūnas), *Sprawowanie kary w wieku XVIII* (Gitana Zujienė), *Próba przeprowadzenia reform wojska Wielkiego Księstwa Litewskiego na wzór Prus w drugiej połowie XVIII w.* (Valdas Rakutis), *Milicja radziwiłłowska w ochronie porządku publicznego Wilna w latach 1768–1790* (Liudas Glemža), *Dozór: nowa jednostka administracyjno-terytorialna z roku 1794* (Eduardas Brusokas).

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

W dniach 25–26 listopada 2010 r. we Wrocławiu odbyła się konferencja *Spółczesność i kultura Epoki Staropolskiej — poszukiwanie sacrum odnajdywanie profanum*. Organizator: Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

Celem sesji była dyskusja nad funkcjonowaniem w kulturze staropolskiej w okresie od XVI do XVIII w. zjawisk, które wpisują się w ówczesną sferę sacrum i profanum. Posiłkując się szeroką definicją przyjęto założenie, że przez kategorię sacrum i profanum należy rozumieć system wyobrażeń i wartości przy pomocy, których opisywana jest rzeczywistość w kulturze określonego społeczeństwa. Dla poznania jego mentalności niezbędna jest analiza śladów samoświadomości istnienia człowieka danej epoki. Wydaje się, że zaprezentowane referaty oraz towarzysząca im polemika pozwoliły dotknąć wielu istotnych problemów związanych z głównymi tezami sesji. W konferencji wzięło udział 60 osób, reprezentujących najważniejsze ośrodki naukowe w Polsce: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet im. J. Kochanowskiego w Kielcach, Akademię im. Jana Długosza

w Częstochowie, Uniwersytet Gdański, Instytut Badań Literackich PAN, Uniwersytetu w Białymstoku. Z zagranicy przybyli referenci z Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego w Mińsku oraz Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego. O interdyscyplinarnym charakterze konferencji świadczy udział nie tylko historyków specjalizujących się w różnorodnej problematyce ale również literaturoznawców. XVIII stulecia dotyczyły następujące referaty: Agnieszka Jakuboszczak, *Żona i matka przewodniczkami w życiu duchowym? Rola kobiety w budowaniu przestrzeni sacrum i profanum w XVIII w.*; Maciej Forycki, Maciej Bugajewski, *Nadprzyrodzone i ponadczasowe w pismach Jana Potockiego*; Agata Roćko, *Między sacrum i profanum. Poezja Antoniny Niemiryczowej*; Tomasz Wiślicz, *Boskie i nieboskie w wyobraźni ludowej XVII i XVIII w.*; Agnieszka Żal-Kędzior, *Przeżycia religijne podróżników do Ziemi Świętej w XVIII w.*; Bogumił Szady, *Topografia obiektów sakralnych na pograniczu polsko-ruskim w XVIII w.*; Irina Petrenko, *Шлюбно-сімейні відносини в повсякденних практиках соціуму XVIII ст.: сакральне і профанне*; Dariusz Nawrot, *Książd Ignacy Pokubiatto — w służbie Boga i Rzeczypospolitej*; Grzegorz Majewski, *Ormianie i ormiańska przeszłość w świetle osiemnastowiecznych lwowskich druków panegirycznych*; Andrzej Stroynowski, *Stanisław August — król elekcyjny czy z Bożej łaski?*; Dariusz Rolnik, *O wartości i znaczeniu przysięgi „urzędniczej” oraz „honorowej” w czasach stanisławowskich. Między honorem, obowiązkiem a prywatą — od sacrum do profanum*; Maciej Kucharski, *Biskup Adam Krasiński na Sejmie Czteroletnim*; Katarzyna Bucholc-Srogosz, *Postawy senatorów wobec biskupa Kajetana Sołtyka na sejmie 1782 r.*; Paweł Konieczny, *„Przyjemności i rozrywki” — niedziela w osiemnastowiecznej Wirginii*; Tomasz Ciesielski, *Kapelani w wojskach Rzeczypospolitej w XVIII w.*; Norbert Loch, *Uwagi w sprawie religijności żołnierzy armii koronnej i litewskiej w XVIII w.*; Paulina Parcewicz, *Literacki obraz chińskiego filozofa Konfucjusza w polskich drukach XVII i XVIII stulecia.*

[Filip Wolański]

KONFERENCJE 2011

Ad fontes. Interdyscyplinarne Spotkania Historyczne. Fidelis memoria. Od upamiętnienia do źródła historycznego — IH Uniwersytetu Wrocławskiego, Jugowice, 13–15 kwietnia 2011 r.

[Dariusz Rolnik]

„*Médecine et littérature*”, Colloque international organisé par l’Institut d’Études romanes de l’Université de Varsovie avec la collaboration de l’Université de Montpellier III — Warszawa, 19–20 maja 2011.

[Izabella Zatorska]

VII Spotkanie Staszycowskie — Piła, 23 września 2011 r.

[Józef Olejniczak]

Misje. Dokumenty. Ceremoniał. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych XV–XVIII wieku — IH Uniwersytetu Śląskiego, Ustroń, 10–12 października 2011 r.

[Dariusz Rolnik]

II Kongres Badaczy XVIII Wieku — Kraków, 19–22 października 2011 r.

[Komitet Organizacyjny]

L’Afrique et les Africains dans les travaux des Académies françaises et européennes au siècle des Lumières, następne symposium na Uniwersytecie w Pau — październik 2011 r.

[Izabella Zatorska]

Między tradycją a innowacją: Wielkie Księstwo Litewskie w wieku XVIII. X konferencja litewskich badaczy nad wiekiem osiemnastym — Instytut Historii Litwy, Wilno, 25–26 listopada 2011 r.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

Panel: *Authority and Civil Society in Poland-Lithuania, 17th – early 19th century* w ramach konferencji ASEEEES in Washington D. C. — listopad 2011 r.

[Carin Friedrich]

Cykl wykładów otwartych *Stanisław August i jego Rzeczpospolita. Dramat, państwa, odrodzenie narodu*, Zamek Królewski w Warszawie 12 października 2010 — 8 grudnia 2011 r. (inicjatywa i współautorstwo programu prof. dr hab. Zofia Zielińska, dr Angela Sołtys).

[Angela Sołtys]